

Forstå mer, se nye
sammenhenger.

Forsvarshistorisk
museum

F

h

M

Årsrapport

2025

Forsvarshistorisk museum har en todelt visuell profil

Forsvarshistorisk museum er en egen etat under Forsvarsdepartementet. Forsvarshistorisk museum har en todelt visuell profil bestående av et heraldisk våpen og en moderne logo. Det heraldiske våpenet benyttes kun i formelle sammenhenger innenfor forsvarssektoren og i situasjoner der etaten opptrer i sin formelle rolle som underliggende etat under Forsvarsdepartementet. Det heraldiske våpenet er forbeholdt slik formell bruk og skal ikke benyttes i kommersielle sammenhenger, herunder markedsføring og publikumsrettet salg.

Den moderne logoen inngår i etatens visuelle identitet og kan benyttes med større fleksibilitet. Logoen skal brukes i ekstern kommunikasjon, i møte med publikum og samarbeidspartnere, samt i rollen formidlings- og kommersielle sammenhenger. Slik tydeliggjør den todelte profilen både etatens formelle forankring i forsvarssektoren og rollen som en åpen, publikumsrettet kultur- og kunnskapsinstitusjon.

Kommersiell logo ut mot publikum

Intern kommunikasjon i etaten

FM02104

FM022954

FM02116

FM02149

FM03859

FM19856

FM023186

FM023110

FM023129

FM023167

Forsvarshistorisk museum

Innhold

1.	Leders beretning	3
2.	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	9
	2.1 Samfunnsoppdraget	10
	2.2 Misjon, visjon og verdier	12
	2.3 Organisasjon og ledelse	14
	2.4 Samarbeid i forsvarssektoren	20
	2.5 Hovedtall	22
3.	Årets aktiviteter og resultater	25
	3.1 Delmål 1	30
	3.2 Delmål 2	32
	3.3 Delmål 3	42
4.	Styring og kontroll i virksomheten	49
	4.1 Mål-, resultat- og risikostyring	52
	4.2 Overordnet vurdering av modenheten i styring og kontroll	53
	4.3 Internkontroll	54
	4.4 Varslingskanal	56
	4.5 Fellesføringer i tildelingsbrevet	57
5.	Vurdering av fremtidsutsikter	59
	Tillegg til årsrapport	67
	Personell	68
	Likestilling og diskriminering	69
	Effektiv drift	70
	Lønnsutvikling og pensjon	72
	Forbedring og effektivisering	72
	Virksomhetsregnskap	72
	Økt innovasjonsevne	74
	FN-bærekraftsmål	75
	Tilskuddsordninger	76
6.	Årsregnskap	81
	A Ledelseskommentar til årsregnskap	82
	B Kontantregnskap	84
	C Virksomhetsregnskap (regnskapsprinsipper, resultatregnskap, balanse, noter)	90

■ Offisiell åpning av etaten Forsvarshistorisk museum 28.1.2025, fra venstre: tidligere Forsvarsminister Bjørn Arild Gram, fagleder Hanna Helene Syse (FD), direktør FHM Erling Kjærnes og sjef Forsvarets fellestjenester og kommandant Akershus festning, brigader Gyda Ellefsplass Olssen. FOTO: FHM/Håvard Madsbakken

Forsvarshistorisk museum har lagt bak seg et historisk år som ny, selvstendig etat i forsvarssektoren. Etableringen 1. januar 2025 markerte et tydelig vendepunkt for norsk museumsvirksomhet og en strategisk satsing på bevaring, forskning og formidling av nasjonens krigs- og militærhistorie. Gjennom Stortingets behandling av Prop. 1 S (2025–2026) ble museet forankret i regjeringens forsvarsløfte og langtidsplanen for forsvarssektoren.

Vi har fått et samfunnsoppdrag som favner både forsvars-, militær-, krigs- og etterkrigshistoriens samt den militære kulturarven og tradisjonen.

Museet skal, gjennom forskningsbasert kunnskap, bidra til en opplyst offentlig debatt om krig og konflikt, fred og demokrati – og dermed også styrke samfunnets historiske bevissthet og vilje til å verne om frihet og rettsstat.

Å etablere en ny etat på under ett år har vært en betydelig organisatorisk kraftinnsats, muliggjort av dedikerte medarbeidere, tett samarbeid med embetsverket i Forsvarsdepartementet og solid faglig og administrativ støtte fra Forsvarets fellestjenester. Samtidig har vi tatt store skritt inn i den digitale offentligheten: en målrettet satsing på sosiale medier har gitt oss gjennomslag hos nye målgrupper. Forsvarshistorien formidles der neste generasjon faktisk er.

Etableringsåret har vært preget av en omfattende mobilisering, der vi parallelt har bygget en ny etat og opprettholdt full drift ved syv museer og tre formidlingsarenaer over hele landet. Vi har overtatt og videreutviklet store samlinger og lokaler. Vi har etablert en moderne organisasjonsstruktur og styrket de faglige miljøene innen forvaltning, formidling og forskning. Grunnleggende funksjoner innen økonomistyring, HR, IT, arkiv, sikkerhet og internkontroll er kommet på plass, slik at vi nå står bedre rustet til videre vekst og profesjonalisering. Dette er fundamentet for en organisasjon med tydelige ansvarsforhold, helhetlig styring og stor gjennomføringsevne.

I en skjerpet sikkerhetspolitisk situasjon i Europa og med en pågående krig i Ukraina ser vi en markant økning i interessen for forsvarshistorie og forsvarskultur. Forsvarshistorisk museum skal være en institusjon som både speiler og påvirker samfunnet, ved å skape arenaer for undring, refleksjon og fellesskap på tvers av generasjoner og samfunnsroller.

Gjennom utstillinger, undervisningstilbud, arrangementer og digitale satsinger bygger vi broer mellom fortid, nåtid og fremtid mellom Forsvaret og sivilsamfunnet.

Med sine 425 000 besøkende har museet etablert seg som en av landets mest besøkte kulturinstitusjoner, med betydelig vekst både i besøkstall og egeninntekter. En strategisk prisjustering har brakt billett-nivået nærmere sammenlignbare museer, samtidig som antall betalende besøkende og inntekter har økt – et tydelig uttrykk for publikums tillit til kvaliteten og relevansen i tilbudet. Ressurseffektiviteten er høy, og driftskostnadene per besøkende ligger klart under gjennomsnittet i det nasjonale museumsnettverket. Dette viser at vi forvalter de tildelte midlene nøkternt og målrettet. Samlet sett dokumenterer aktivitetsnivået at etaten på kort tid har inntatt en tydelig plass i det norske museumslandskapet.

Samtidig står vi foran store og langsiktige oppgaver knyttet til samlingsforvaltning, magasinløsninger og infrastruktur. Etableringen av et midlertidig magasin på Trandum og arbeidet med konseptvalgutredning for et nytt sentralmagasin er avgjørende for å sikre forsvarlig bevaring og tilgjengeliggjøring av statens forsvarshistoriske samlinger. Disse prosessene krever tett samspill mellom Forsvarshistorisk museum, Forsvarsbygg, Forsvarsdepartementet og andre aktører, og vil prege rammebetingelsene for etaten i mange år fremover. Vi står midt i et generasjonsskifte i hvordan samlingene forvaltes og formidles, og valgene som nå tas, vil være styrende for kommende generasjoners tilgang til denne delen av vår nasjonale hukommelse.

Som nasjonalt faglig nav har vi tatt viktige skritt for å styrke samarbeidet med andre museer, akademia og øvrige fagmiljøer. Forarbeidene til et museumsnettverk for temaene krig og konflikt, utviklingen av formidlingen på de nasjonale festningsverkene og planene for nye store utstillinger – fra Ukraina-tematikke til Hærens 400-årige historie og gjenstandene fra Blücher – illustrerer ambisjonsnivået i vårt samfunnsoppdrag. Vår egen podcast «Alt var bedre før», øvrige digitale formidlingsprosjekter, faglige mediebidrag og omfattende undervisnings- og arrangementsvirksomhet understøtter rollen som en moderne, forskningsbasert kunnskapsinstitusjon med nasjonalt ansvar. Slik bidrar vi til å sette forsvarshistorien i sammenheng med vår egen tids utfordringer, og til å gi både publikum og beslutningstakere et historisk kompass.

Det vi bygger nå, bygger vi for kommende generasjoner. Historien viser hvor kostbart mangel på historisk bevissthet kan være.

Resultatet er svekket motstandskraft og dømmekraft. I Totalforsvars- og beredskapsåret 2026 er denne bevisstgjøringen særlig viktig: hele samfunnet inviteres til å styrke evnen til å forebygge og håndtere kriser og krig. Forsvarshistorisk museum bidrar med historiske erfaringer som setter dagens beredskapsutfordringer i perspektiv. Ved å forvalte, forske på og formidle Forsvarets historie og kulturarv, legger Forsvarshistorisk museum et kunnskapsmessig fundament for demokratisk beredskap, forsvarsvilje og forståelsen av vår egen samtid. Dette arbeidet er bare mulig gjennom den sterke innsatsen fra våre medarbeidere og det

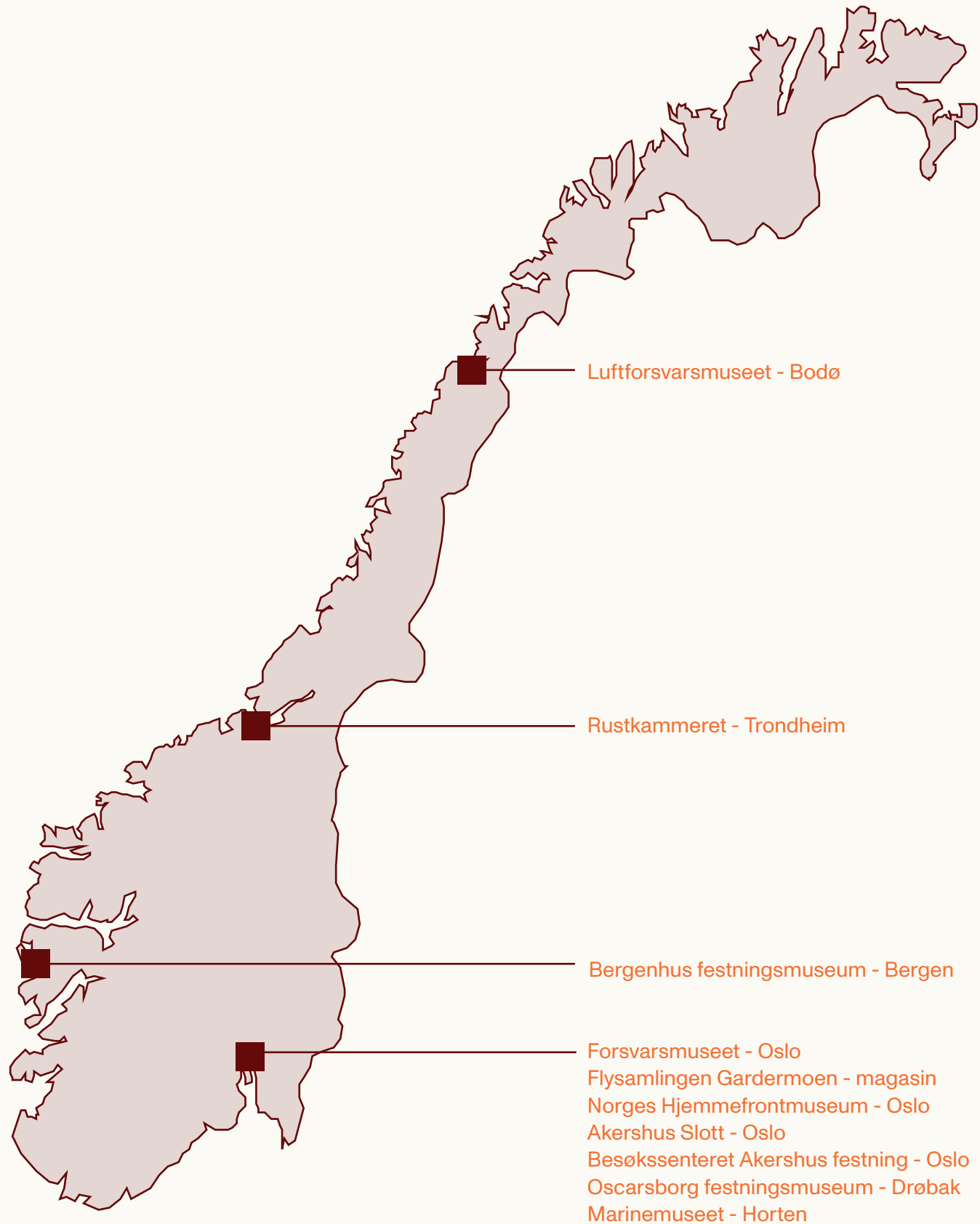
■ Sønderskutt veiviserskilt ved grenseovergangen mellom Ukraina og Russland – et sterkt symbol på et Europa der krig igjen avgjør veivalgene. FOTO: War Museum Kyiv.

nære samarbeidet med Forsvarsdepartementet, Forsvaret, Forsvarsbygg, Forsvarsmateriell og våre mange partnere og venner – nasjonalt og internasjonalt.

Erling Kjærnes,
Direktør Forsvarshistorisk museum

Oslo, 14. mars 2026

2.1	Samfunnsoppdraget	10
2.2	Misjon, visjon og verdier	12
2.3	Organisasjon og ledelse	14
2.4	Samarbeid i forsvarssektoren	20
2.5	Hovedtall	22

2.1 Samfunnsoppdrag

Samfunnsoppdraget til etaten Forsvarshistorisk museum er å bevare og formidle Norges forsvars-, militær-, krigs- og etterkrigshistorie og ivareta den militære kulturarven. Museet skal, gjennom forskningsbasert kunnskap, bidra til en opplyst debatt omkring krig og konflikt, fred og demokrati.

På lengre sikt skal Forsvarshistorisk museum bli det faglige midtpunktet i et nettverk av museer som formidler forsvars- og krigshistorie over hele landet. Forsvarshistorisk museum skal være attraktivt og relevant for hele befolkningen. Museet skal bygge opp under forsvarsviljen i samfunnet og belyse norske forsvarsveteraners innsats.

■ Våre profesjonelle ansatte møter deg i utstillingene og formidler historien med kunnskap, engasjement og rom for spørsmål – slik at besøket på Forsvarsmuseet blir både lærerikt og personlig. FOTO: FHM/ Håvard Madsbakken

2.2 Misjon, visjon og verdier

Forsvarshistorisk museum forvalter Forsvarets kulturarv på vegne av samfunnet og er et nasjonalt kompetansemiljø for militærhistorie og kulturminneforvaltning i forsvarssektoren. Gjennom forskning, dokumentasjon og formidling bidrar museet til læring, refleksjon og forståelse av Forsvarets historiske rolle i utviklingen av Norge som stat og samfunn. Misjon, visjon og verdier danner grunnlaget for felles retning, faglig integritet og etisk bevissthet i hele organisasjonen.

Misjon

Vi bevarer, forsker på og formidler forsvarshistorien.

■ Norske mekanikere fra 331 (Norwegian) Squadron utfører vedlikehold på en Supermarine Spitfire i hangaren på RAF North Weald, der skvadronen var basert fra våren 1942. FOTO: FHM

Visjon

Forstå mer, se nye sammenhenger.

Verdier

Vi er sannhetssøkende.
Vi er upolerte og ærlige.
Vi er stolte av oppdraget vårt.

Direktør Forsvarshistorisk
Museum

Erling Kjærnes

Avdelinger

Avdelingsdirektør
Administrasjon-/
Fellestjenester

Siri Willadssen

Avdelingsdirektør
Samling

Ingrid Louise Flatval

Avdelingsdirektør/ass.dir.
Strategi og utvikling

Thorbjørn Holth

Avdelingsdirektør
Forskning

Harald Høiback
Oberstløytnant

Avdelingsdirektør
Formidling

Lars Rowe

Seksjoner

Dokumentasjonsseksjonen

Bergenhus
festningsmuseum (BMF)

Forsvarsmuseet (FMU)

Utstillingsseksjonen

Rustkammeret (RKT)

Besøkscenteret
Akershus festning (BAF)

Konserveringsseksjonen

Luftforsvarsmuseet (LMU)

Akershus slott (AKS)

Gjenstandsforvaltningen

Marinemuseet (MMU)

Norges
hjemmefrontmuseum (NHM)

Flysamlingen Gardermoen

Oscarsborg
festningsmuseum (OFM)

Forsvaret

Forsvarsbygg

Forsvarsmateriell

Forsvarshistorisk museum

Statens graderte plattformtjenester

Forsvarets forskningsinstitutt

Oppsummering 2025

- 425 000 besøkende
- 7 museer
- 3 besøksarenaer
- 57 000 kvm bygningsmasse
- 123 ansatte
- 76 årsverk
- Egeninntjening 11,6 %
- Over 100 fly og luftfartøyer
- 14 skip og andre fartøyer
- Over 700 kjøretøy, panser og tungt artilleri
- 9000 historiske skytevåpen
- 7000 hånd- og blankvåpen
- Over 500 000 fotografier
- Unike historiske dokumentsamlinger
- 360 000 andre gjenstander
- 11 millioner visninger på sosiale medier

2.4 Samarbeid i forsvarssektoren

Forsvarshistorisk museum er en integrert del av forsvarssektoren og forvalter vesentlige kultur- og bygningshistoriske verdier på vegne av fellesskapet. Et tett og forpliktende samarbeid med Forsvarsdepartementet, Forsvarsbygg, Forsvarsmateriell, Forsvaret og de overgripende utviklingsprogrammene F24 og F25 er en forutsetning for at vi kan ivareta samfunnsoppdraget på en helhetlig og bærekraftig måte.

Samarbeidet med Forsvarsdepartementet gjelder særlig prinsipielle og strategiske spørsmål knyttet til museets rolle i sektoren, prioritering av større investeringer og rammene for forvaltning av forsvarshistorisk kulturarv. Dialogen skjer gjennom faste møter og løpende kontakt i saker som berører langsiktig utvikling av museet.

Samarbeidet med Forsvarsbygg omfatter både løpende forvaltning og utvikling av noen av sektorens mest sentrale anlegg, herunder Oscarsborg festning, Bankplassen 4 og bygning 3 på indre Akershus festning. Gjennom felles planlegging, prioritering og prosjektgjennomføring sikrer vi at kulturhistoriske verdier ivaretas samtidig som byggene tilrettelegges for moderne publikumsfunksjoner, sikkerhet og universell utforming. Det viktigste felles prosjektet i perioden er konseptvalgutredningen for et nytt sentralt magasin for Forsvarshistorisk museum, der Forsvarsbygg og museet sammen utreder løsninger som skal møte strenge krav til klima og sikkerhet, og legger til rette for effektiv drift og framtidig forsvarlig forvaltning av gjenstandssamlingen.

Forsvarshistorisk museum samarbeider med Forsvarsmateriell om mottak, innrangering og dokumentasjon av avhendet materiell fra hele forsvarssektoren. Dette omfatter systematisk vurdering av hvilket materiell som skal bevares som en del av Forsvars-

historisk museums samling. Forsvarshistorisk museum returnerer også materiell til Forsvarsmateriell som er ansvarlig for videre håndtering når materiell skal utran-geres fra museets samling. Felles rutiner og tett faglig dialog bidrar til at både kulturminnehensyn, sikkerhet og økonomi ivaretas i utrangeringsprosessene.

Samarbeidet med Forsvaret er avgjørende for museets formidling og forvaltning av samlingene. Forsvarshistorisk museum leverer årlig et bredt spekter av formidlings-tiltak til Forsvarets skoler, vernepliktige og operative avdelinger. I slike sammenhenger bidrar Forsvaret med fagpersonell, praktisk tilrettelegging og øvings- og undervisningsarenaer. Forsvaret bistår også museet med praktiske oppgaver innen samlingsforvaltning, blant annet transport, håndtering av stort og komplekst materiell, sikring og tilgang til verksteder og teknisk kompetanse som er nødvendig for bevaring og sikker lagring. Gjennom dette samspillet styrkes både Forsvarets egen identitets- og tradisjonsbygging og museets evne til å bevare og tilgjengeliggjøre forsvarshistorien for samfunnet.

Gjennom sektorprogrammene F24 og F25 bidrar Forsvarshistorisk museum inn i arbeidet med å videreutvikle roller, prosesser og grensesnitt i forsvarssektoren. For museet er det særlig viktig å synliggjøre ansvaret for forvaltning av forsvarshistorisk materiell og kulturmiljøer, og å sikre at bevaring og tilgjengeliggjøring av museets samlinger blir en tydelig del av sektorens langsiktige prioriteringer. Det brede sektorsamarbeidet gir samtidig tilgang til felles løsninger og spisskompetanse på tvers av etatene, blant annet innen eiendomsforvaltning, sikkerhet, logistikk og IKT. Forsvarshistorisk museum deltar i relevante prosesser og utredninger og tilfører historisk og faglig kontekst til utviklingen av nye kapasiteter og anlegg, slik at forsvarshistoriske og kulturminnefaglige hensyn blir ivaretatt når framtidens struktur og infrastruktur i forsvarssektoren utformes.

■ Fire Sea King flyr i formasjon over Rygge i forbindelse med at SAR Queen overtok beredskapen. Halenummer 189 står på museets flysamling på Gardermoen. FOTO: Martin Mellquist / Forsvaret

2.5 Hovedtall

Samlet tildeling på post 01 utgjorde netto 160,3 mill. kroner, mens netto driftsutgifter beløp seg til 157,9 mill. kroner. Dette gir en utnyttelsesgrad på 93,7 prosent. Virksomheten har i første driftsår lagt vekt på å etablere nødvendig oversikt og sikre en forsvarlig forvaltning samt tilfredsstillende økonomistyring. Som ledd i dette ble det innført stramme budsjettfullmakter, og det ble utvist tilbakeholdenhet i disponeringen av tildelte midler.

Virksomheten hadde i 2025 totalt 123 ansatte, tilsvarende 76 utførte årsverk. Lønn utgjorde 47,2 prosent av de samlede driftsutgiftene. Gjennomsnittlige lønnsutgifter per årsverk var 979 800 kroner.

■ Supermarine Spitfire LF Mk IXe med kjennetegn FN-T utstilt ved Luftforsvarsmuseet i Bodø; flyet, med serienummer MH350, tjenestegjorde under krigen i både 485 (New Zealand) Squadron og norske 332 skvadron før det etter 1945 ble overtatt av 331 skvadron og bevart som minnesmerke over den norske Spitfire-epoken. FOTO: FHM

Hovedtall fra årsregnskapet 2025

Samlet tildeling på post 01 netto (tall i 1000 kr)	160 257
Utnyttelsesgrad post 01	93,7 %
Driftsutgifter (tall i 1000 kr)	157 891
Lønnsandel av driftsutgifter	47,2 %
Lønnsutgifter per årsverk (tall i 1000 kr)	980
Utbetalinger som følge av erstatningskrav for tingskader	–

■ Tabell A Hovedtall

3

Årets aktiviteter og resultater

3.1	Delmål 1	30
3.2	Delmål 2	32
3.3	Delmål 3	42

2025 er Forsvarshistorisk museums første driftsår. Tidligere Forsvarets museer ble overført fra Forsvarets fellestjenester til den nyetablerte etaten 1. januar 2025. Med overføringen overtok Forsvarshistorisk museum alle samlinger og lokaler og alt personell. I løpet av året har vi etablert en ny organisasjon, styringsstruktur, administrative rutiner, økonomisystem og staket ut strategisk retning. Parallelt med etableringen har vi ivaretatt kontinuitet i museumsfaglig arbeid og sikret at alle sju museer og tre formidlingsarenaer har opprettholdt drift og publikumstilgang.

Den politiske målsettingen er at Forsvarshistorisk museum skal videreutvikles som en moderne, profesjonell og fremtidsrettet museums virksomhet. Forsvarshistorisk museum skal være attraktivt og relevant for hele befolkningen, belyse norske veteraners innsats og bidra til å bygge forsvarsvilje.

Instruks for Forsvarshistorisk museum og Forsvarshistorisk museums tildelingsbrev legger føringer for gjennomføringen av etatens virksomhet. Forsvarsdepartementet har gjennom tildelingsbrevet for 2025 gitt mål, oppdrag og økonomiske rammer for Forsvarshistorisk museum.

Vårt overordnede effektmål er:

Statens bevaringsverdige militær- og forsvarshistoriske samlinger er forsvarlig ivaretatt og tatt aktivt i bruk i en helhetlig, forskningsbasert og profesjonell formidling til et bredt nasjonalt og internasjonalt publikum.

Effektmålet tegner et overordnet bilde av Forsvarsdepartementets forventninger til etaten i et langsiktig perspektiv.

Vår vurdering er at iverksatte prosesser og initiativ er adekvate og effektive for å oppfylle effektmålet, men at det vil ta flere år før måloppnåelsen på dette overordnede målet kan betegnes som tilfredsstillende.

Forsvarsdepartementet har for 2025 etablert tre delmål med tilhørende styringsparametere og oppdrag, se figur 1.

Den helhetlige måloppnåelsen i forhold til de underliggende delmålene er kommentert i det følgende og vurderes i hovedsak som tilfredsstillende.

Etableringsåret har vært preget av omfattende utviklingstiltak knyttet til virksomhetsstyring, organisasjon, systemer og grunnleggende museumsfaglige tiltak.

Aktivitetsnivået har vært høyt og det er lagt en strategisk plan for virksomhetens videreutvikling i et fireårig perspektiv. Det foreligger ingen kritiske mangler, men det er fortsatt behov for å komplettere og forbedre systemer og rutiner på flere områder.

Fokus har særlig vært på iverksettelse av kortsiktige tiltak for å redusere risiko for skader og bremse nedbryting av samlingene. Deler av samlingene er preget av lengre tids magasinering under utilfredsstillende forhold og det vil ta flere år med målrettet innsats for å sikre samlingene på et akseptabelt nivå.

Det er i 2025 iverksatt flere aktiviteter for å styrke virksomhetens evne til egeninntjening, både på kort og lengre sikt. Billetttinntekter og inntekter fra omvisninger og salg i museumsbutikker utgjorde i 2025 19,2 millioner kroner som tilsvarer en økning på om lag 54 % i forhold til opprinnelig årsbudsjett.

Utviklingen i besøkstall har gjennom året også vist en positiv trend. Museene hadde i 2025 425.000 besøkende som tilsvarer en økning på 18 % sammenlignet med besøkstallene i Forsvarets museer i 2024. Dette gjør Forsvarshistorisk museum til et av landets mest besøkte museer.

Falske legitimasjoner brukt av motstandsmannen Max Manus under okkupasjonen, utstilt ved Norges Hjemmefrontmuseum – et konkret minne om hvor mange identiteter han måtte leve med for å unngå Gestapo. Foto OIØi

Forsvarshistorisk museums målbilde

Effektmål

Statens bevaringsverdige militær- og forsvshistoriske samlinger er forsvarlig ivaretatt og tatt i bruk i en helhetlig, forskningsbasert og profesjonell formidling til et bredt nasjonalt og internasjonalt publikum.

Delmål

Delmål 1

Forsvarlig ivaretatt gjenstandssamling

Delmål 2

Profesjonell, fleksibel og fremtidsrettet organisasjon

Delmål 3

Moderne, forskningsbasert formidlingstilbud tilpasset målgruppene

Figur 1 Målbilde 2025

Tube med tysk barberkrem hentet opp fra vraket av krysseren Blücher i Drøbaksundet – et lite hverdagsobjekt fra mannskapets liv om bord på skipet som ble senket 9. april 1940. FOTO: ioioi

3.1 Delmål 1 Forsvarlig ivaretatt gjenstandssamling

Forsvarshistorisk museum har i 2025 iverksatt en rekke tiltak for å redusere risikoen for at samlingenes tilstand forverres. Utilstrekkelige budsjetter i tidligere Forsvarets museer har over mange år har tvunget frem provisoriske løsninger der våre samlinger er magasinert midlertidig under kritiske forhold. Etablering av en forsvarlig samlingsforvaltning er derfor et oppdrag som vil strekke seg over flere år.

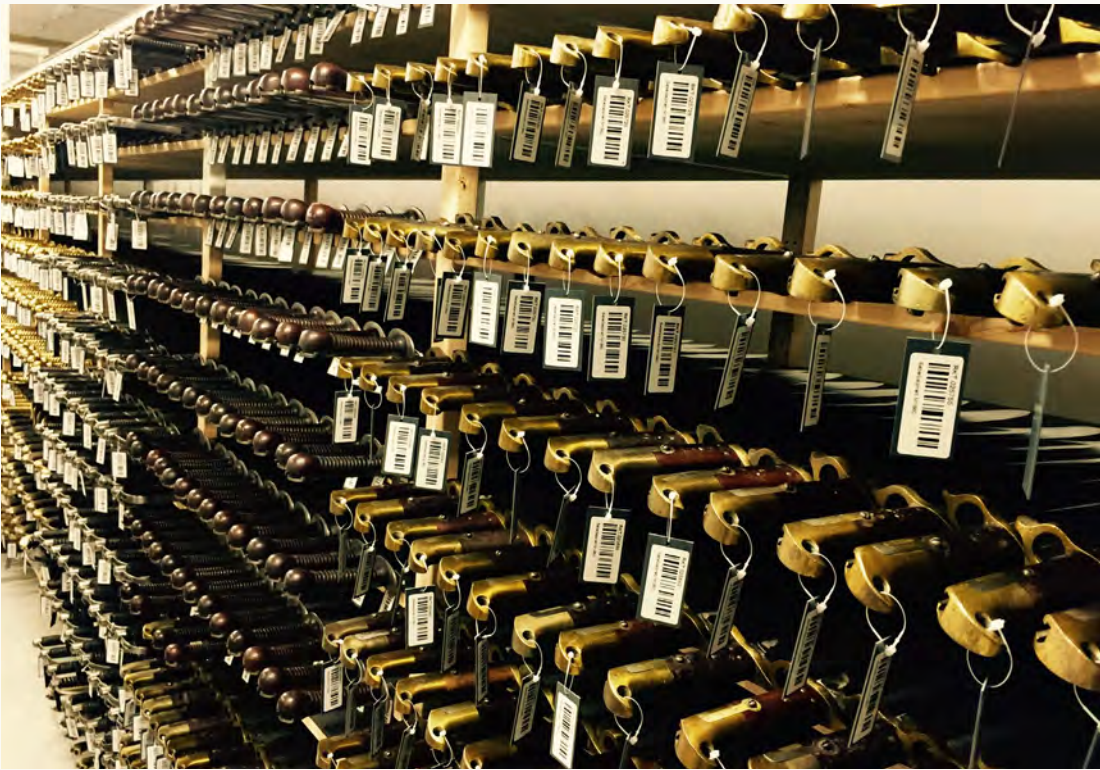
Etter forutsetningene og under hensyn til de ressursene som er til rådighet, vurderes måloppnåelsen for delmål 1 samlet sett som tilfredsstillende.

Det er i tildelingsbrevet gitt tre konkrete oppdrag for å styrke samlingsforvaltningen på kortere og lengre sikt:

Oppdrag: Etablering av midlertidig magasin på Trandum

Forsvarshistorisk museum har i 2025 prosjektert et midlertidig magasin på Trandum til erstatning for eksisterende magasinløsninger i provisoriske og til dels kondemnable bygg.

Med Forsvarsbygg som kontrahent og tiltakshaver er det anskaffet en isolert plashall på 3.000 kvm med avfuktningsanlegg for lagring av kjøretøy, artilleri og andre tyngre gjenstander. Den kommunale byggesaksbehandlingen tok lengre tid enn forutsatt og tiltaket ble derfor noe forsinket. Hallen er nå oppført og vil være innflyttingsklar sommeren 2026. Samlet kostnad er beregnet til om lag 11 millioner kroner som er innenfor budsjett. Hallen vil tjene som midlertidig magasin for deler av samlingen i påvente av et nytt sentralmagasin. Det midlertidige magasinet er avgjørende for å kunne sluttføre pågående arbeider med tilstandsregistrering av gjenstander som vurderes som særlig utsatt for skader, nedbryting eller slitasje.

■ Rader på rader med registrerte blankvåpen i Forsvarshistorisk museums magasiner – en del av en samling på hundretusener av gjenstander som dokumenterer Norges militære historie. FOTO: FHM

Oppdrag: Utarbeidelse av konseptvalg- utredning (KVU) for nytt sentralmagasin

Oppdraget utføres med direktør Forsvarshistorisk museum som prosjekteier (PE) og med Forsvarsbygg som prosjektansvarlig (PA). Avdelingsdirektør for samlingsforvaltning ivaretar rollen som brukeransvarlig (BA). Formålet er å utrede alternative konsepter for etablering av et nytt sentralmagasin som kan dekke Forsvarshistorisk museums behov. Innenfor oppdragets rammebetingelser og avgrensninger er formålet å identifisere det samfunnsøkonomisk sett beste alternativet for å ivareta behovet.

I samarbeid med Forsvarsdepartementet har Forsvarshistorisk museum etablert en referansegruppe bestående av fagpersoner med prosjektspesifikk kompetanse som skal tilby uavhengig støtte og rådgivning til prosjekteier.

Som underlag for konseptvalgutredningen

har vi i samarbeid med LPO Arkitekter utarbeidet en behovsbeskrivelse som indikerer et arealbehov i størrelsesorden 17.000 kvm.

Et nytt sentralmagasin skal etter planen erstatte drøyt 12.000 kvm mangelfulle magasinarealer som i dag er lokalisert på Akershus festning, Karljohansvern verft, Oscarsborg festning, Trandum og i leide lokaler i Trondheim. Sentralmagasinet skal også erstatte provisoriske lagerarealer på Trandum og ha kapasitet til å ta imot en andel av de gjenstandene som i dag er på utlån. Våre utlån inkluderer bl.a. 732 artillerienheter og 108 kjøretøyer, hvorav 20 er stridsvogner.

Av kapasitetsårsaker har Forsvarsbygg ikke vært i stand til å prioritere oppdraget og ferdigstillingen av konseptvalgutredningen er derfor forsinket med ny frist for oversendelse til Forsvarsdepartementet 10. august 2026. Forsinkelsen medfører risiko for at nytt sentralmagasin ikke vil stå ferdig til bruk i 2029 som forutsatt.

Oppdrag: Tilstandsregistrering

Det er i 2025 igangsatt flere prosjekter for å rydde i og systematisere våre samlinger. Slike prosjekter er gjennomført på Marine-museet, Rustkammeret, Luftforsvars museet og Trandum. Det er også nedlagt et stort arbeid i å kartlegge 314 registrerte utlån av til sammen over 7.000 gjenstander.

Samlingsavdelingen har gjennom året behandlet 33 inn- og utlånssaker. Det er i tillegg gjennomført utlån- og deponikontroll ved Kristiansten festning, Austrått fort, Møvik fort og Trondenes fort.

Forsinkelsene i ferdigstillingen av det midlertidige magasinet og HMS-hensyn knyttet

til arbeider på gjenstander i et kondemnabelt bygg, har vanskeliggjort sluttføring av tilstandsregistreringene på Trandum. Tilstandsregistreringene vil bli sluttført så snart det midlertidige magasinet kan tas i bruk.

Det er iverksatt en kartlegging for å vurdere hvilke gjenstander på Trandum som er bevaringsverdige og som skal overføres til nytt midlertidig magasin, og hvilke gjenstander som ut ifra tilstand og kulturhistorisk verdi skal utrangeres.

Det er så langt ikke registrert skadeomfang ut over det som er kjent fra tidligere.

For å kunne overvåke samlingenes tilstand og innføre tiltak der det er nødvendig, er det i løpet av året anskaffet og satt i drift et klimaovervåkingssystem med loggere i magasiner og museer på alle lokasjoner.

Det er registrert utfordringer med ioniserende stråling fra enkelte gjenstander i samlingene, bl.a. på Trandum og i Marine-museet. Omfanget lokalt er kartlagt, og umiddelbare tiltak er iverksatt med kvalifisert bistand fra Forsvaret. Strålingskilder er isolert og midlertidig flyttet til egnet oppbevaring på Trandum i påvente av utrangering. Arbeidet med å innføre egen opplæring og organisering av strålevern med tilhørende prosedyrer har startet opp. Ansatte som arbeider med slike gjenstander følges opp med tiltak for å kontrollere at anbefalte eksponeringsgrenser ikke overskrides og med særskilte helsekontroller. Det er iverksatt et større kartleggingsprosjekt for å undersøke om det finnes andre, hittil ukjente strålingskilder i våre magasiner og museer. Resultatet av kartleggingen vil bli kommunisert til Forsvarsdepartementet fortløpende med anbefaling til eventuelle tiltak.

3.2 Delmål 2 Profesjonell, fleksibel og fremtidsrettet organisasjon

I 2025 har vi hatt et særlig fokus på etablering og innarbeiding av aktiviteter, systemer, instruksjoner og prosedyrer av administrativ og styringsmessig art. Dette gjelder i første rekke grunnleggende funksjoner som regnskap, økonomistyring, lønn, HR, IT, arkiv, innkjøp, sikkerhet, internkontroll og internrevisjon.

Profesjonalisering og videreutvikling av organisasjonen er ett av flere virkemidler for å støtte opp under en langsiktig, målrettet utvikling av Forsvarshistorisk museum. I nært samarbeid med ansatte og tillitsvalgte har vi forhandlet og implementert en helt ny organisasjonsstruktur. Kriteriene for valg av ny organisasjonsstruktur har bl.a. vært å tilrettelegge for en effektiv, helhetlig og samlende ledelse av virksomhetens aktiviteter over hele landet. Det har også vært et mål å bygge sterkere og bedre integrerte fagmiljøer for å understøtte god samhandling, kompetanseutveksling og rekruttering av nye medarbeidere. Den nye organisasjonsstrukturen bygger på museumsbransjens fokus på de fire, sentrale fokusområdene; Forvaltning, Formidling, Forskning og Fornying. Strukturen er utformet for å være robust nok til å kunne tjene som rammeverk for en suksessiv oppbygging av etaten med nye stillinger over en 5–6 års periode.

Ved etableringen hadde Forsvarshistorisk museum ingen egne stabsfunksjoner og det har derfor også vært viktig å bygge opp en ny administrasjonsavdeling og integrere denne tett med fagmiljøene. Etaten ledes av direktøren støttet av en ledergruppe bestående av avdelingsdirektørene. Søkningen til ledige stillinger har vært meget god, både til faglige og administrative stillinger.

I løpet av året har vi redusert bruken av pensjoniststillinger vesentlig og erstattet disse med fast ansatte, mange av disse med mindre stillingsprosenter. Ved årets utløp har vi 123

ansatte som til sammen utgjør 76 årsverk.

Som ny etat har vi hatt behov for å etablere en rekke strukturer, funksjoner, planer og reglementer. På HR-området gjelder dette eksempelvis AMU, bedriftshelsetjeneste, tilsettingsråd, sentralt og lokale verneombud, plan for vernerunder, personvernombud, personalreglement, personalpolitikk og mangfoldspan, lønnspolitisk plan, drøfting av arbeidstidsbestemmelser, handlingsplan for strategisk HMS, mm.

Forsvarshistorisk museum er godkjent av DFD som eget forhandlingssted etter HTA og forhandling om tilpasningsavtale til Hovedavtalen er gjennomført.

På sikkerhets- og beredskapsområdet er styringsdokument for sikkerhet videreutviklet, foreløpig beredskapsplan er implementert og sentrale deler av beredskapsystem for forsvarssektoren er distribuert til ledere. Behovet for tiltak knyttet til objektsikkerhet er kartlagt og kritiske tiltak er prioritert innenfor rammen av tildelt budsjett. Brannvernorganisasjon med hovedbrannvernleder og lokale brannvernledere på alle lokasjoner er også etablert. Det er inngått avtale med Forsvarsbygg om drift og vedlikehold av elektroniske sikringsystemer.

Forsvarshistorisk museum leier 57.000 kvm utstillings-, publikums-, magasin- og kontorarealer av Forsvarsbygg. Det er etablert en ny avtalestruktur som regulerer bruk, drift, vedlikehold, forsyning og renhold av denne bygningsmassen.

Etter gjennomførte konkurranser har Forsvarshistorisk museum inngått avtaler med leverandører av arkivsystem og IT-drift. Dette er kortsiktige avtaler og det må i 2026 utredes alternative løsninger som sikrer stabile leveranser over tid.

Det er inngått avtaler med DFØ om virksomhetsunderstøttende tjenester på regnskap og lønn som fungerer meget tilfredsstillende. IKT-systemer som sikrer integrasjon mellom virksomhetsstyring / regnskap og forretningsdrift / salg er i løpet av året etablert.

Den internasjonale kontrollkommisjonen i 1905. Fra venstre oberst Snyders fra Nederland, kaptein Graff Wang fra Norge, oberst Schott fra Tyskland, kaptein Stålhane fra Sverige og oberst Blaim fra Østerrike. Allerede 45 år før dette bildet ble tatt startet det som i dag er forsvarshistorisk museum.

Disse erstatter tidligere ressurskrevende manuelle rutiner, reduserer feilkilder og bidrar til at regnskapet er oppdatert daglig. Vi har i 2025 i all hovedsak implementert et sivil, ugradert IT-system, men beholder et lite antall enheter for kommunikasjon på FISBasis Begrenset. Leverandøravtale med CYFOR forventes sluttført om kort tid.

Vi har i etableringsåret utredet og gjennomført en rekke tiltak for å bedre evnen til egeninntjening. I april – mai gjennomførte vi en justering av billettprisene med gjennomsnittlig

60 % for å nærme oss nivået for sammenlignbare museer. Det har gjennom året vært arbeidet målrettet med profesjonalisering av museumsbutikkene. Egeninntjeningen har utviklet seg positivt og var i 2025 om lag 54 % over opprinnelig budsjett. På vårt initiativ har Forsvarsdepartementets internrevisjon levert en omfattende rådgivningsrevisjon der det er identifisert en rekke nye, potensielle kilder til økt egeninntjening i kommende år.

Måloppnåelsen for delmål 2 vurderes samlet som tilfredsstillende.

■ Bronsekanoner på vollene ved Akershus festning, sett gjennom en av portåpningene i festningsmurene – en påminnelse om anleggets rolle som forsvar av hovedstaden fra 1600-tallet og fremover. FOTO: OiOiOi

Styringsparameter 1:
Ressurseffektivitet – antall årlig besøkende pr. avlønnet årsverk

Dette er et måltall som beskriver museets evne til ressurseffektiv bruk av egne personellressurser.

I 2025 hadde museet til sammen 424.988 besøkende fordelt på 76 avlønnede årsverk.

For hvert avlønnet årsverk tok vi følgende imot 5.592 besøkende.

Til sammenligning tok de 61 museene i Det nasjonale museumsnettverket under KUD i 2024 i gjennomsnitt imot 2.240 besøkende pr avlønnet årsverk¹.

Begrepet «avlønnede årsverk» er her å forstå som antall utførte årsverk ihht. Statens personalhåndbok PM-2019-13. Dette inkluderer alle lønnede årsverk i både faste og midlertidige stillinger, men ikke pensjoniststillinger.

Måltallet illustrerer at Forsvarshistorisk museum i 2025 har kunnet ta imot 2,5 ganger så mange besøkende pr. årsverk som gjennomsnittet av museene i Det nasjonale museumsnettverket. Dette indikerer at etaten har benyttet sine personellressurser effektivt i 2025.

Styringsparameter 2:
Ressurseffektivitet – driftskostnader pr. årlig besøkende

Dette er et måltall som beskriver museets kostnadsbruk for hver besøkende.

Bokførte driftskostnader i Forsvarshistorisk museum utgjorde i 2025 165 732 282 kroner. Fordelt på 424.988 besøkende gir dette en kostnadsbruk på 390 kroner pr. besøkende.

Til sammenligning hadde de 61 museene i Det nasjonale museumsnettverket under KUD i 2024 i gjennomsnitt driftskostnader på 749 kroner pr. besøkende².

Måltallet illustrerer at etaten i 2025 har hatt driftskostnader pr. besøkende på om lag halvparten av gjennomsnittet for museene i Det nasjonale museumsnettverket. Dette indikerer at etaten har drevet med tilfredsstillende kostnadseffektivitet i 2025.

¹ Kulturdirektoratet: *Det nasjonale museumsnettverket i 2024*, 01.09.2025. 6.981.879 besøkende fordelt på 3.118 avlønnede årsverk.

² Kulturdirektoratet: *Det nasjonale museumsnettverket i 2024*, 01.09.2025. Driftskostnader på 5.227.893.000 kroner fordelt på 6.981.879 besøkende i 2024.

Styringsparameter 3:
Egeninntjening i % av brutto årsinntekter

FHMs inntektsside består av salgsinntekter og inntekt fra bevilgninger. Salgsinntekter er primært inntekter fra salg av billetter, guidede omvisninger og artikler fra museumsbutikkene.

Egeninntjeningen er beregnet på bakgrunn av tall fra virksomhetsregnskapet, som er de som vil være mest sammenlignbare over tid. Inntektstallene omfatter også opparbeidede, men ikke innbetalte inntekter, og er derfor noe høyere enn de vi rapporterer i bevilgningsregnskapet.

Egeninntjeningen har i løpet av året økt vesentlig og utgjør for året under ett 19 232 725 kroner. Samlede inntekter i virksomhetsregnskapet utgjør 165 732 316 kroner. Egeninntjeningen utgjør dermed 11,6 %. Til sammenligning var egeninntjeningen i 1. halvår 2025 8,9 %.

Forsvarshistorisk museum justerte opp billettprisene i 1. halvår slik at disse nå ligger nærmere opp til nivået for museer det er naturlig å sammenligne med. Det var forventet at prisøkningen kunne føre til noe redusert

besøk, i det minste i en overgangsperiode. Status for 2. halvår har derimot vist motsatt tendens, med en markert vekst i publikumstilstrømningen.

Salg av billetter utgjør alene 14 484 099 kroner som tilsvarer 75 % av samlede egeninntekter i 2025. For museene i Det nasjonale museumsnettverket under KUD utgjør salg av billetter i gjennomsnitt om lag 33 % av samlede egeninntekter. Sammenligningen illustrerer i første rekke etatens potensial for økt egeninntjening knyttet til andre inntektskilder som foreløpig er lite utnyttet, eksempelvis gaver, sponsorinntekter, økt butikk salg, arrangementer og utleie av lokaler.

Virksomhetens inntektsbudsjett ble oppjustert i nysalderingen (Prop. 26 S (2025–2026)), som følge av at prognosene for årets inntekter viste et vesentlig høyere nivå enn opprinnelig budsjettet.

Egeninntjeningen ble her justert opp fra 12,5 millioner kroner til 18,5 millioner kroner. Justeringen er i sin helhet periodisert til andre halvår.

Status for egeninntjeningen, spesifisert på ulike inntekts-kategorier, er vist opp imot henholdsvis opprinnelig og revidert budsjett i tabell B og C

Egeninntjening 2025 i forhold til opprinnelig budsjett:

Konto	Type inntekter	Regnskap 2025	Budsjett 2025	Prosent
3000 Salgsinntekt varer, 25 % mva	Butikkvarer	1 841 408	2 100 000	88 %
3001 Salgsinntekt varer, 15 % mva	Kioskvarer mv	244 153	-	-
3030 Salgsinntekt varer, 12 % mva	Inngangsbilletter	14 484 100	8 200 000	177 %
3100 Salgsinntekt varer, avgiftsfritt	Bøker	1 185 414	800 000	148 %
3230 Salgsinntekt tjenester, unntatt avg.plikt	Omvisning	1 415 900	1 300 000	109 %
3460 Gaver og gaveforsterkninger	Støtte fra Eckbos legat	61 750		-
3670 Annen driftsrelatert inntekt			100 000	0 %
Sum	Type inntekter	19 232 725	12 500 000	154 %

Tabell B – Egeninntjening 2025 i forhold til opprinnelig budsjett

Egeninntjening 2025 i forhold til revidert budsjett:

Konto	Type inntekter	Regnskap 2025	Budsjett 2025	Prosent
3000 Salgsinntekt varer, 25 % mva	Butikkvarer	1 841 408	2 100 000	88 %
3001 Salgsinntekt varer, 15 % mva	Kioskvarer mv	244 153	200 000	122 %
3030 Salgsinntekt varer, 12 % mva	Inngangsbilletter	14 484 100	13 900 000	104 %
3100 Salgsinntekt varer, avgiftsfritt	Bøker	1 185 414	1 000 000	119 %
3230 Salgsinntekt tjenester, unntatt avg.plikt	Omvisning	1 415 900	1 300 000	109 %
3460 Gaver og gaveforsterkninger	Støtte fra Eckbos legat	61 750		-
Sum		19 232 725	18 500 000	104 %

Tabell C – Egeninntjening 2025 i forhold til revidert budsjett

Oppdrag:
Utarbeidelse av strategiplan
for virksomheten

Det er i 2025 utarbeidet første utgave av en fireårig mål- og strategiplan for perioden 2026–2029. Mål- og strategiplanen beskriver etatens visjon, overordnet målbilde for virksomheten, faglige delmål og sentrale aktiviteter for avdelingene.

Mål- og strategiprosessen er gjennomført i samsvar med etatens direktiv for virksomhetsstyring. Planen er utviklet av ledergruppen med bred involvering fra avdelingenes medarbeidere. Mål for produkt- og tjenesteproduksjon er definert med utgangspunkt i ønskede bruker- og samfunnseffekter slik disse er beskrevet i hovedinstruks og tildelingsbrev. Aktiviteter som bidrar til tjenesteproduksjon, er strukturert i strategiske grep og samlet i programmer for hver avdeling. Hver enkelt aktivitet er konkretisert mht. innhold / omfang, tidsrom, ansvar, ressursbehov, forventede resultater og kjennetegn som identifiserer måloppnåelse. Innbyrdes avhengigheter mellom aktiviteter / delleveranser og avdelinger er belyst der dette har vært mulig.

Mål og strategiplanen for 2026-2029 danner også grunnlag for virksomhetens to-årige virksomhetsplan for 2026-2027 som p.t. er under utarbeidelse.

Etatens suksess avhenger av evnen til å levere på ønskede bruker- og samfunnseffekter. Dette avhenger igjen av evnen til å levere de produkter og tjenester som brukere og samfunn forventer og at aktivitetene som iverksettes er formåls- og ressurseffektive.

For oss som en ny virksomhet innebærer dette implementering av vesentlige elementer av prioritering, kontroll, evaluering, læring og endring der justeringer vil måtte gjennomføres på ulike nivåer i en iterativ prosess. Målet er å legge et godt grunnlag for læring og kontinuerlig forbedring gjennom hele planperioden.

Oppdrag:
Etablering av kvalitetssystem /
ledelsessystem

Forsvarshistorisk museum har i 2025 hatt fokus på å utvikle et betydelig antall avtaler, instruksjer og rutiner for økonomi, HR, sikkerhet, IT, internkontroll mm.

Disse er foreløpig distribuert til ansatte i Teams-kanaler. Et stadig økende omfang av administrative rutiner og behov for å synliggjøre ansvar for viktige virksomhetsprosesser tilsier behov for å etablere et dedikert, digitalt kvalitetssystem. Alternative verktøy er vurdert, men det er så langt ikke fattet noen beslutning om anskaffelse og implementering. Beslutningen er utsatt til 2026 og vil bli vurdert helhetlig i sammenheng med virksomhetens valg av fremtidige IT-løsninger for virksomhetsarkiv og sentrale museumsoppgaver.

■ Akershus festning en klar høstdag, med Munchs tårn til venstre og slottsbebyggelsen som ruver over vollene – et av Norges viktigste festningsanlegg gjennom mer enn 700 år. FOTO: OiOiOi

Oppdrag:
Samhandling med Forsvarsbygg
– formidling på festningene

Forsvarshistorisk museum og Forsvarsbygg har i løpet av året etablert en felles arbeidsgruppe som har innledet et samarbeid med sikte på å avklare konkret ansvarsfordelingen for historisk formidling på de 14 nasjonale festningsverkene. Etatene har utarbeidet utkast til en avtale som adresserer sentrale forhold.

Ansvars- og rollefordelingen tilsier at Forsvarsbygg som eiendomsforvalter vil ha en rolle som tilrettelegger med ansvar for å holde festningene åpne, trygge og tilgjengelige for publikum. Forsvarshistorisk museum vil på sin side har ansvar for historieformidlingen i møte med publikum. Samarbeidet vurderes som konstruktivt og det er så langt ikke registrert uenigheter av betydning.

Arbeidsgruppen viderefører samarbeidet i 2026 med mål om få på plass en endelig avtale.

Det er et felles mål at arbeidsgruppen på sikt skal kunne fungere som et dialogforum for å drøfte oppdykkende spørsmål knyttet til samhandlingen mellom etatene på festningene.

■ Tysk snutehatt (bicorne) fra annen verdenskrig, brukt av den tyske marineattachéen i Norge og senere innlemmet i Forsvarshistorisk museums samling – et elegant, men tydelig symbol på okkupasjonsmakten. FOTO: FHM/Håvard Madsbakken

3.3 Delmål 3

Moderne, forsknings-basert formidlingstilbud tilpasset målgruppene

Forsvarshistorisk museum har i 2025 lagt ressurser i å planlegge fremtidige tiltak for en gradvis utvikling av forskningsbaserte formidlingstilbud tilpasset både godt etablerte og nye målgrupper. Oppgaven har vært planlagt løst gjennom to tilnærminger/aktivitetsområder som hver for seg krever ulikt omfang av tid og ressurser:

- *Utstillingsutvikling* - etablering av nye og modernisering av eksisterende utstillinger
- Formidlingsutvikling* – systematisk arbeid for å sikre relevans og innovasjon i den muntlige formidlingen som tilbys ulike målgrupper

Utstillingsutvikling er et langsiktig, komplisert og kostbart arbeid. I vår strategiske plan for de neste fire årene er det identifisert tre utviklingsprosjekter som søkes prioritert i den grad budsjett-situasjonen og forutsetningene for langsiktig økonomisk planlegging gjør dette mulig:

- Ny temporær utstilling i samarbeid med Nasjonalmuseet for Ukraina i 2. verdenskrig, som tematiserer den russiske aggresjonen mot Ukraina og Norges militære bistand til den ukrainske forsvarskampen, med åpning i november 2026.
- Ny permanent utstilling som omhandler Hærens 400 år lange eksistens, klar til Hærens jubileumsår 2028.
- Ny permanent utstilling basert på gjenstander berget ut av vraket etter Blücher, som del av en modernisert utstilling på Oscarsborg festning, med åpning i 2030.

I tillegg til disse tre utviklingsprosjektene arbeider alle museer i etaten med mindre, temporære utstillinger.

Formidlingsutvikling drives i stor grad frem av etatens nyrekruttede fagpersonell. Særlig viktig i 2025 har vært etablering av en egen gruppe for våre museumspegagoger, som på tvers av museene utarbeider formidlingsopplegg og styrker vår formidlingsmetodikk. Deres arbeid videreføres ned i linjen til de som møter publikum, våre museumsverter, som utgjør en viktig ressur i vår organisasjon.

Vi tilbyr også annen aktivitet i tillegg til tradisjonell museumsformidling. Det er viktig for våre museer å være attraktive arenaer for frivilligheten og et forsvarsrelatert publikum. Vi har i 2025 vært vertskap for en rekke ulike arrangementer for slike grupper, og har som ambisjon å styrke denne delen av vår virksomhet i årene framover.

Museumsformidling foregår i stor grad også utenfor museene. Som en utadrettet kunnskapsorganisasjon har vi engasjerte og fagsterke medarbeidere som deltar aktivt og kompetent i offentligheten. Denne utadrettede virksomheten bidrar både til å opplyse det offentlige ordsiftet og til å styrke etatens synlighet og omdømme.

For å nå frem med forskningsbasert formidling til nye målgrupper som tradisjonelt ikke besøker museer, har Forsvarshistorisk museum i 2025 lagt ressurser i utvikling av museets egen podcastserie: «Alt var bedre før». Her inviteres både museets egne og eksterne bidragsyttere til å snakke om nye funn, bøker eller nye vinklinger innenfor militær- og krigshistorie. Eksempler på interne bidrag er «Birger Eriksen og senkningen av Blücher» og «Veien til Waterloo». Eksempler på eksterne bidrag har vært «Norske kvinner i krig: 1939–1945» og «Eufemia av Rügen: Oslos middelalderdronning».

Forsvarshistorisk museum har i 2025 iverksatt en målrettet satsning for å etablere synlighet i sosiale medier. Satsningen har gitt svært gode resultater med 11 millioner visninger i løpet av året og har allerede etablert oss som en av Norges mest suksessfulle aktører innen museumskommunikasjon på sosiale medier. Engasjementet er stort blant

publikum på flere plattformer. På Instagram når vi i særlig ut til ungdom og unge voksne. Dette er en målgruppe vi tradisjonelt har hatt utfordringer med å treffe. Satsningen på sosiale medier bygger positivt omdømme og gir økt oppmerksomhet og forståelse for vårt brede samfunnsoppdrag.

Våre ansatte har også formidlet forskningsbasert militær- og krigshistorie på andres plattformer, som på NRK Radios ulike sendeflater og Civitas «Liberale halvtimer». Det er også publisert artikler, kronikker og kapitler om ulike militærhistoriske tema.

■ Rodina-Mat (Moderlandmonumentet) i Kyiv, Ukraina – den monumentale statuen som holder sverd og skjold, der det sovjetiske emblemet på skjoldet i 2023 ble byttet ut med det ukrainske riksvåpenet; med en totalhøyde på om lag 102 meter regnes den som det nest høyeste monumentet i Europa. FOTO: Anna Yaniuk

Museets medarbeidere har i 2025 også formidlet militærvesenets og Forsvarets historie gjennom ulike foredrag ved militære skoler og avdelinger, for flere frivillige organisasjoner, herunder historiske foreninger og forsvars-

foreninger, og på litteraturhus, ved universiteter og sivile skoler. Vi har også formidlet forskningsbasert kunnskap internasjonalt, som ved Försvarshögskolan i Stockholm og ved Forsvarsakademiet i København.

NRK-podcasten «Hemmeligheten fra Blücher».

Boka Waterloo av Harald Høiback.

YouTube-kanalen til Oscarsborg festningsmuseum.

Podcasten til FHM «Alt var bedre før».

Forsvarsmuseets instagramkonto.

I 2025 har våre museer og medarbeidere bidratt med:

- 14 radio-/TV-opptredener i NRK, herunder bidrag til Dagsnytt 18, NRK Ekko, NRK Debatten og Dagsrevyen.
- 6 opptredener på podcaster produsert av andre, herunder den britiske avisen The Telegraph og NRK.
- 11 egenproduserte podcast-episoder, herunder vår egen podcast «Alt var bedre før».
- 20 egenproduserte YouTube-innslag.
- At museene er nevnt i 205 nyhetssaker i riksdekkende og lokale medier.
- 7 aviskronikker / debattinnlegg.
- 16 foredrag ved militære skoler og kurs, og ved ulike avdelingsarrangementer, som Krigsskolen 275 år og Luftmaktseminaret.
- Faglig bistand til 2 ulike filmproduksjoner.
- 58 tilrettelagte arrangementer, herunder tilstelninger for frivillige og ulike forsvars- og veterangrupper.
- 51 foredrag på seminarer og andre faglige arrangementer utenfor museene.
- 8 ulike ferietilbud i skoleferier.
- Vertskap for 43 eksterne foredrag som del av ulike seminarer, foredragsrekker og arrangementsrekker i regi av våre museer.

Våren 2025 startet vi også forarbeidene til å etablere et museumsnettverk for norske museer som formidler temaer innen krig og konflikt. Det første åpne nettverksmøtet arrangeres i vår regi 26. mars 2026.

Som ledd i samfunnsoppdraget med å lede og koordinere historisk formidling på de nasjonale festningsverkene har vi også startet arbeidet med å utvikle basisfortellingene for festningene.

Vi har i løpet av året lagt planer for videreutvikling av formidlingstilbudet på både kor-

tere og lengre sikt. Dette er planer som vil bidra til å løfte museets posisjon og tiltrekke besøkende innenfor både etablerte og nye målgrupper.

Besøkstall og billettinntekter er vesentlig høyere enn forventningene ved årets begynnelse og trenden er positiv. Det er i løpet av året også igangsatt et prosjekt for å øke omsetning og nettoinntjening fra butikkvirksomheten i museene.

Måloppnåelsen for delmål 3 vurderes samlet som tilfredsstillende.

Styringsparameter 4:
Antall besøkende av alle
kategorier gjennom året

Totalt antall besøkende har utviklet seg positivt i løpet av året. Til sammen hadde Forsvarshistorisk museum 425.000 besøkende i 2025. Besøkstallene er høyere enn forventet og vesentlig høyere enn registrerte besøkstall i Forsvarets museer i 2024.

Billettinntektene utgjorde 14 484 000 kroner og er også betydelig høyere enn opprinnelig budsjettet.

Skoleklasser, Forsvarets personell og veteraner har gratis adgang på museene.

Andelen betalende besøkende utgjorde i 2025 34 %. Prosentandelen betalende besøkende

har vist en stigende trend gjennom året.

Gjennomsnittsinntekt pr. betalende besøkende utgjorde i 2025 111 kroner. Også her har vi kunnet observere en positiv trend gjennom året.

Bergenhus festningsmuseum og Oscarsborg festningsmuseum har ikke hatt billettinntekter i 2025. Betalingsløsninger innføres på Bergenhus festningsmuseum fra 2026.

Tabell D illustrerer besøks- og inntektstall for 1. halvår, 2. halvår og året under ett, samlet og spesifisert på hvert enkelt besøkssted.

Tabellen beskriver også andelen betalende besøkende i prosent og gjennomsnittlige billettinntekter fordelt på henholdsvis betalende besøkende og samlede besøkstall.

Antall besøkende og billettinnteker

Museum/Besøkssted	Besøkstall i perioden			Billettinntekster i perioden		
1. halvår 2025	Totalt	Betalende	Betalende i %	Totalt kr	Gj.sn.kr/betalende	Gj.sn.kr/totalt
Forsvarsmuseet	17 551	9 040	52 %	751 786	83,2	42,8
Norges hjemmefrontmuseum	27 985	13 638	49 %	1 529 201	112,1	54,6
Besøkssenteret Akershus	44 195	0	0 %	108 670	0,0	2,5
Akershus slott	21 919	19 396	88 %	1 460 421	75,3	66,6
Oscarsborg festningsmuseum	25 000	0	0 %	0	0,0	0,0
Flysamlingen Gardermoen	3 269	2 789	85 %	324 246	116,3	99,2
Marinemuseet	7 070	3 268	46 %	286 241	87,6	40,5
Bergenhus festningsmuseum	13 754	0	0 %	0	0,0	0,0
Rustkammeret	5 553	4 173	75 %	291 487	69,9	52,5
Samlet i perioden	166 296	52 304	31 %	4 752 052	90,9	28,6
Luftforsvarsmuseet	16 903					
Samlet i perioden inkl. luftforsvarsmuseet	183 199					

2. halvår 2025	Totalt	Betalende	Betalende i %	Totalt kr	Gj.sn.kr/betalende	Gj.sn.kr/totalt
Forsvarsmuseet	20 501	8 116	40 %	1 446 777	178,3	70,6
Norges hjemmefrontmuseum	34 468	15 700	46 %	3 153 474	200,9	91,5
Besøkssenteret Akershus	57 393	0	0 %	287 813	0,0	5,0
Akershus slott	35 930	35 392	99 %	3 684 850	104,1	102,6
Oscarsborg festningsmuseum	25 000	0	0 %	0	0,0	0,0
Flysamlingen Gardermoen	3 043	2 575	85 %	351 785	136,6	115,6
Marinemuseet	17 278	8 216	48 %	398 739	48,5	23,1
Bergenhus festningsmuseum	11 420	0	0 %	0	0,0	0,0
Rustkammeret	12 620	8 067	71 %	408 609	50,7	32,4
Samlet i perioden	217 653	78 066	36 %	9 732 047	124,7	44,7
Luftforsvarsmuseet	24 136					
Samlet i perioden inkl. luftforsvarsmuseet	241 789					

Samlet 2025	Totalt	Betalende	Betalende i %	Totalt kr	Gj.sn.kr betalende	Gj.sn.kr/totalt
Forsvarsmuseet	38 052	17 156	45 %	2 198 563	128,2	57,8
Norges hjemmefrontmuseum	62 453	29 338	47 %	4 682 675	159,6	75,0
Besøkssenteret Akershus	101 588	0	0 %	396 483	0,0	3,9
Akershus slott	57 849	54 788	95 %	5 145 271	93,9	88,9
Oscarsborg festningsmuseum	50 000	0	0 %	0	0,0	0,0
Flysamlingen Gardermoen	6 312	5 364	85 %	676 031	126,0	107,1
Marinemuseet	24 348	11 484	47 %	684 980	59,6	28,1
Bergenhus festningsmuseum	25 174	0	0 %	0	0,0	0,0
Rustkammeret	18 173	12 240	67 %	700 096	57,2	38,5
Samlet i perioden	383 949	130 370	34 %	14 484 099	111,1	37,7
Luftforsvarsmuseet	41 039					
Samlet i perioden inkl. luftforsvarsmuseet	424 988					

■ Tabell D – Besøks- og inntektstall 2025

4

Styring og kontroll i virksomheten

4.1	Mål, resultat- og risikostyring	52
4.2	Overordnet vurdering av moden- heten i styring og kontroll	53
4.3	Internkontroll	54
4.4	Varslingskanal	56
4.5	Fellesføringer i tildelingsbrevet	57

Instruks og tildelingsbrev fra Forsvarsdepartementet definerer mål, oppdrag og rammer for virksomheten. Disse er i etatens første driftsår operasjonalisert gjennom direktørens oppdragsskriv. Oppdragsskrivet formaliserer direktørens oppdrag til organisasjonen basert på tildelingsbrevet og besluttede, interne oppdrag. Det angir retning og knytter etatens egendefinerte resultatindikatorer til tildelingsbrevets styringsparametere.

Samlet sett vurderer Forsvarsdepartementets internrevisjon (FHM IR) at det overordnede modenhetsnivået på virksomhetens styring og kontroll i oppstartsåret er fragmentert. Denne vurderingen indikerer at kun deler av virksomhetens prosesser for styring og kontroll er formaliserte og hensiktsmessige. Det pågår et løpende arbeid for å justere deler av praksis fra tidligere Forsvarets museer, blant annet på anskaffelsesområdet.

Forsvarshistorisk museum har i 2025 utarbeidet en mål- og strategiplan for perioden 2026–2029. Strategien operasjonaliseres gjennom besluttede strategiske grep for hver av virksomhetens avdelinger med påfølgende aktiviteter de kommende to år. Aktivitetene prioriteres opp mot økonomiske planrammer gitt i Budsjettretningslinjer og krav (BRK) og vil danne grunnlag for etatens virksomhetsplan for 2026–2027.

■ Dykker undersøker vraket av den tyske krysseren Blücher på bunnen av Drøbaksundet, der skipet ligger opp-ned som krigsgrav på rundt 60–90 meters dyp etter å ha blitt senket 9. april 1940. FOTO: Tore Lien

4.1 Mål, resultat- og risikostyring

Forsvarsdepartementet styrer virksomheten gjennom hovedinstruks og tildelingsbrev. Direktiv for virksomhetsstyring ved Forsvarshistorisk museum stiller krav til virksomhetsstyringen og fastlegger ansvar og myndighet i etaten. Direktivet fastsetter at virksomheten skal innrette virksomhetsstyringen etter prinsippet om risikobasert mål- og resultatstyring i staten.

Gjennom styringsdialogen med Forsvarsdepartementet har etaten formidlet de risikoene virksomheten har identifisert i forhold til måloppnåelsen. Vi har i 2025 påbegynt et arbeid som skal formalisere risikostyringen ytterligere som en integrert del av styringen mot fastsatte mål. I risikostyringen identifiseres, vurderes, håndteres og følges risiko opp avdelingsvis. Aggregert risiko behandles av ledergruppen. Utviklingen av et risikobasert styringssystem skal videreføres og tilpasses virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet.

Innenfor forebyggende sikkerhet og beredskap har vi gjennomført en risikobasert kartlegging av alle etatens lokasjoner. Med bakgrunn fra funn i kartleggingen jobber

etaten med å redusere risiko ved å lukke sårbarheter for organisasjonen, samlingene og utstillingslokaler. Et viktig ledd i dette er å gjøre forebyggende sikkerhetsarbeid og beredskap til en integrert del av virksomhetsstyringen med forankring i ledergruppen.

Det gjenstår fortsatt arbeid knyttet til innføring av egne IT- nettverk på flere av museets lokasjoner. Samarbeidet mellom IKT drift med avtalepartner KulturIT AS fungerer godt. Vi har redusert antall brukere på FisBasis B klienter og faset ut FisBasis B klienter ved flere lokasjoner. Virksomheten har gjennom året hatt et godt samarbeid med DFØ som leverandør av regnskaps- og lønnstjenester. Det er etablert nye systemer som sikrer integrasjon mellom virksomhetsregnskapet og kassasystemer ute i museene. Dette har vesentlig redusert manuelle rutiner, eliminert feilkilder og bidratt til at regnskapet er oppdatert løpende.

I oppstartsåret har vi praktisert stram økonomisk styring. 2025 blir det første revisjonsåret for Riksrevisjonen og etaten har i løpet av året hatt god dialog gjennom oppstartsmøter.

Forsvarshistorisk museum har gjennom det første driftsåret hatt en konstruktiv og målrettet dialog med Forsvarsdepartementet.

■ Bergingspanservogn omgitt av andre militære kjøretøy i Forsvarshistorisk museums magasiner – en del av FHMs omfattende kjøretøysamling som dokumenterer Hærens mekanisering gjennom etterkrigstiden. FOTO: FHM

■ Norsk kommandosoldat på Walcheren med Lewis Mitraljøse under 2. verdenskrig. FOTO: FHM

4.2 Overordnet vurdering av modenheten i styring og kontroll

Ledergruppen gjennomførte høsten 2025 sin første egenvurdering av virksomhetens modenhet. Internrevisjonens vurdering viste seg å samsvare godt med ledergruppens vurdering og det ble konkludert med at modenheten vurdres til fragmentert, der enkelt-elementer er vurdert både høyere og lavere enn dette. Internrevisjonens vurdering

var at det fortsatt er mange prosesser for styring og kontroll som ikke er formaliserte, men pekte samtidig på at praksis i stor grad synes å være tilfredsstillende. Vurderingene må sees i sammenheng med at Forsvarshistorisk museum er en nyopprettet virksomhet. FHM IR gjør oppmerksom på at det er områder i modenhetsmodellen det er knyttet usikkerhet til ettersom internrevisjonen enda ikke har gjennomført kontroller. Internrevisjonen har i sitt arbeid i 2025 ikke identifisert uakseptabel risiko som ikke er blitt håndtert av etaten.

4.3 Internkontroll

Internkontroll er aktiviteter og prosesser som ledelsen og ansatte gjennomfører for å gi rimelig sikkerhet for at virksomhetsstyringen gjennomføres i tråd med hovedinstruks, tildelingsbrev, lover, forskrifter, instruks, regelverk og retningslinjer for forsvarssektoren. Internkontrollen skal bidra til at virksomheten når sine mål. Kravene til internkontroll i Forsvarshistorisk museum er nedfelt i direktivet for virksomhetsstyring og i særskilt prosedyre for internkontrollvirksomheten i etaten.

Internkontrollsystemet er bygget på CO-SO-rammeverket og understøtter virksomhetens mål om målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og overholdelse av lover og regler. Det er besluttet og iverksatt. Etaten har inngått avtale med Forsvarsdepartementets internrevisjon om levering av internrevisjonstjenester. Instruks for internrevisjonen er fastlagt.

Internrevisjonen peker i sin årsrapport på at virksomheten vil kunne styrke første-linjekontrollen i fagavdelingene ytterligere ved at internkontrollprosedyren blir bedre innarbeidet i organisasjonen. I 2025 har vi bl.a. hatt fokus på å etablere rutiner for internkontroll knyttet til innrulling og utrulling av brukere på virksomhetens systemer og for internkontroll på øvrige administrative funksjoner. Arbeidet med utvikling og implementering av internkontroll videreføres.

Internrevisjonen har hatt to revisjonsoppdrag for virksomheten i 2025. Et av oppdragene var en rådgivningsrevisjon knyttet til mulighetsrommet for å øke ulike typer av egeninntjening. Det andre oppdraget var knyttet til å kartlegge eksisterende internkontroll for en av museets souvenirbutikker. Forsvarshistorisk museum har i etterkant av oppdragene iverksatt en større satsning på profesjonalisering av butikkdriften i museene, organisert i form av et eget prosjekt som videreføres i 2026 og som rapporterer jevnlig til ledergruppen.

■ Forsvarsmuseets «skattkammer» – spesialbiblioteket og arkivet der århundrer med militærhistorie bevares, og hvor nye utstillinger og ufattelige historier starter i møte mellom forsker og kilder. FOTO: OiOiOi.

4.4 Varslingskanal

Forsvarshistorisk museum har inngått avtale med Forsvarsdepartementets internrevisjon (FHM IR) om forvaltning av virksomhetens varslingskanal. Internrevisjonen ble i 2025 eksternt evaluert og blir i rapporten beskrevet som at intern saksbehandling og metodikk er forsvarlig og i det vesentlige i tråd med god/beste praksis.

Informasjon om varsling ligger lett tilgjengelig for ansatte på Teams, som er den løsningen Forsvarshistorisk museum har for formidling ut i organisasjonen. Samtidig har informasjon om varslingsmulighetene blitt formidlet ut i virksomheten. Av informasjonen fremgår det at varsling kan utføres enten gjennom oppgitt lenke til elektronisk varslingskanal for hele forsvarssektoren, direkte til varslingspostboksen i FD eller til varslingstelefonen.

■ De tre 28 cm kanonløpene fra slagskipet Gneisenau på Austrått fort i Ørland, montert i et trippeltårn støpt ned i fjellet – i dag det eneste bevarte kanontårnet av sitt slag i verden. FOTO: Forsvarsbygg

4.5 Fellesføringer i tildelingsbrevet

Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Forsvarshistorisk museum leier om lag 57 000 kvadratmeter av Forsvarsbygg. Leieavtalen omfatter både magasiner, museer og kontorer. Energibruk knyttet til bygg og anlegg styres av Forsvarsbygg, og det henvises til Forsvarsbyggs miljørapport 2024 for beskrivelse av deres arbeid knyttet til energibruk i forvaltning av bygg og anlegg for forsvarssektoren.

Store deler av museets samlinger er i dag plassert i magasiner eller lagerlokaler som er uegnet for formålet – både av klimamessige, HMS- og sikkerhetsmessige årsaker. Når lokalene for oppbevaring av samlingene er uegnet, vil endringer i klima med temperaturforskjeller og store mengder nedbør kunne bidra til at samlingenes tilstand sakte, men sikkert forverres. For å sikre forsvarlig og bærekraftig ivaretagelse av våre samlinger er det en forutsetning at vi får etablert et sentralmagasin som tilfredsstiller museale krav og standarder til bevaring av kulturhistoriske verdier.

Bilparken til Forsvarshistorisk museum består av 6 kjøretøy anskaffet med leasingavtale i 2025 og samtlige er med diesel.

Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær av arbeid, utdanning eller opplæring

Det er i løpet av året ansatt 2 personer med nedsatt funksjonsevne og 2 personer med fravær av arbeid, utdanning eller opplæring. Samtlige av disse er deltidsstillinger. Totalt er det i løpet av 2025 ansatt 42 personer i Forsvarshistorisk museum. Av disse er 10 heltidsstillinger, 32 er deltidsstillinger i prosent varierende fra 12–80 %. Ettersom 2025 er første driftsår finnes det ikke tall for å se en utvikling fra 2024. Det praktiseres aktivt at minimum en person fra hver av kategori-

ene inviteres til intervju dersom de innehar «må-kravene» i stillingen.

Redusere konsulentbruk

Det har i 2025 blitt benyttet konsulenttjenester både for å øke kapasiteten og for tilgang til spesialkompetanse virksomheten ikke besitter selv. Dette gjelder i hovedsak spesialkompetanse innenfor juridisk bistand og revisjonsbistand i forbindelse med materiellregistreringer. En del av konsulentbruken kan forklares med behov som følge av å være en nyopprettet etat. Forsvarshistorisk museum har avtaler om leveranse av tjenester fra Forsvaret innen arkiv, kommunikasjon, personvernombud og internrevisjon. Det vises til note 4 i Kapittel 6 for en nærmere spesifisering av konsulenttjenester.

■ Fyrbøter Ole Evensen på D/S «Vestmanrød» ser innover mot den franske kysten under D-dagen, 6. juni 1944 – et ikonisk motiv som har blitt stående som symbol på den norske handelsflåtens innsats under invasjonen i Normandie. FOTO: FHM

Museumsinnovasjon – fornyelse på alle områder

Etableringen av Forsvarshistorisk museum som selvstendig etat representerer ikke bare en administrativ endring, men åpner også for en fundamental fornying av hvordan vi formidler, forsker, forvalter og utvikler vår forsvarshistorie.

Innovasjon er ikke et engangsprosjekt, men en gjennomgripende holdning som skal prege all vår virksomhet. Vi forstår innovasjon som arbeid med å fornye og forbedre på tvers av fire sentrale områder: Forskning, Forvaltning, Formidling og Fornyning av museumslandskapet.

Forskning – fra magasin til kunnskapsaktør

Forskning driver museets transformasjon fra ren samlingsforvaltning til en aktiv kunnskapsaktør innen norsk militær- og forsvarshistorie. Vi skal ikke bare bevare gjenstander – vi skal berike forståelsen av vår egen historie gjennom systematisk, vitenskapelig arbeid.

Vi intensiverer samarbeidet med universiteter og andre forskningsinstitusjoner. Museets samlinger utgjør en enestående ressurs for forskning. Vi skal etablere systematiserte forskernettverk, åpne for gjesteprofessorer og sikre at samlingene blir brukt aktivt i forskningsprosjekter nasjonalt og internasjonalt.

Forskning på skipsvrak: Forsvarshistorisk museum deltar i Interreg North Sea-prosjektet REMARCO, som kartlegger vrakrester etter militære konflikter i havet. Forsvarshistorisk museums bidrag, ledet av Marine-museet, fokuserer på mediedekningen av bergingen av kjente skipsvrak. Prosjektet kombinerer akademisk forskning med praktisk formidling, og posisjonerer museet som aktør i internasjonale diskusjoner om miljø, minnekultur og ansvar for krigsarven.

Forvaltning – fra analog til digital tilgang

En viktig målsetting for FHMs arbeid med digitalisering av samlingene er at kulturarven skal tilgjengeliggjøres for alle. I dag tilgjengeliggjør vi våre samlinger på DigitaltMuseum, digitalarkivet og arkivportalen. Samarbeidet med DigitaltMuseum om distribusjon i Europeana-portalen vil gjøre deler av museets samlinger tilgjengelige for hele Europa – en måte å demokratisere tilgangen til vår kulturarv.

Det permanente sentralmagasinet som planlegges for 2029 blir et signalbygg om vår ambisjon: et moderne, brukervennlig magasin som reflekterer anerkjent praksis innen bevaringsarbeid. Her skal lagring av gjenstander kombineres med muligheter for forskning, konservering og tilgjengeliggjøring.

■ Gamle Norges Bank på Bankplassen i Oslo – tidligere hovedkontor for landets sentralbank, nå aktuelt som mulig nytt hjem for et moderne forsvarshistorisk museum i samarbeid mellom Forsvarshistorisk museum og Forsvarsbygg. FOTO: FHM

■ Rytteroffiserspallask fra 1774 med rikt dekorert kurvfeste og forgylte blad-dekorasjoner – et prakt eksempel på dansk-norsk kavaleribevæpning fra 1700-tallet, bevart i Forsvarshistorisk museums samlinger. FOTO: FHM

Formidling – fra monolog til dialog

Formidling handler om å skape møter mellom mennesker og historie. Tre strategiske utstillingsprosjekter skal fornye hvordan vi presenterer forsvarshistorie:

Rikskrigsretten i Norge 1940–45 (4. mars 2026): Reichskriegsgericht dømte 182 norske motstandsfolk under andre verdenskrig. Utstillingen, utviklet i samarbeid med Gedenkstätte Roter Ochse i Halle (Saale), gir dommene og de dømte ansikt og historie, og sammenknytter norsk og tysk krigshistorie i en felles humanistisk formidling.

«Ukraine under Attack» – Russlands angrepskrig mot Ukraina (5. november 2026): Forsvarshistorisk museum samarbeider med Nasjonalmuseet for Ukraina i 2. verdenskrig i Kyiv. Siden invasjonen startet, har museet systematisk dokumentert krigens realitet ved innsamling av gjenstander og muntlige vitnemål fra frigjorte territorier. Utstillingen blir en usminket framstilling av hva det innebærer å bli angrepet og okkupert – laget av de som selv lever erfaringen. En parallell utstilling om motstandskampen i Øst-Ukraina og på Krim presenteres på Norges Hjemmefrontmuseum.

Hæren 400 år (januar 2028): Den 18. januar 1628 initierte Kong Christian IV opprettelsen av det norske forsvaret. Forsvarshistorisk museum er en del av den nasjonale feiringen av 400-årsjubileet gjennom utstillinger, diskusjoner, foredrag, bokprosjekter og skoleprosjekter over hele landet. Målet er å gi hele befolkningen mulighet til å reflektere over Forsvarets rolle i norsk historie og forstå vår militære tradisjon som forankret i både nasjonal identitet og demokratiske verdier.

Fornyng av museumslandskapet – nye arenaer, nye muligheter

Tre prosjekter er særlig strategiske for denne fornyelsen:

Oscarsborg festningsmuseum: Etablering og en videreutvikling av det eksisterende museet i Hovedfortets 1 og 2 etasje skal gjøre historien til en opplevelsereise gjennom en fullstendig fornyelse av museets formidling. Sentrum av utstillingen er gjenstandene berget fra Blücher-vraket – materielle bevis på hendelsene 9. april 1940. En dedikert seksjon om undervannsarkeologi viser hvordan gjenstandene er dokumentert, berget og bevart. Museet kombinerer dramaturgi, gjenstander og fortellinger på et historisk og autentisk sted.

Forsvarshistorisk museum på Bankplassen 4: Det handler om å plassere forsvarshistorien i sentrum av byens og publikums oppmerksomhet. Med moderne utstillingsrom, digitale løsninger og rom for konferanser kan museet bli et nasjonalt faglig sentrum for forsvarshistorie. På Bankplassen vil Forsvarshistorisk museum være synlig, mer tilgjengelig og relevant for et større publikum. Etableringen vil også bidra til å aktivi-

sere kvadraturen i tett samarbeid med Oslo kommune.

Nytt museum på Indre Akershus festning: Et museum i bygning 3, de gamle Barrakene fra 1747 vil kunne formidle Akershus festnings 700-årige historie – fra middelalderens kongeborg til dagens levende forsvars- og minnested. Gjennom utstillinger som kombinerer historiske gjenstander, arkitektur og moderne formidlingsformer skal museet vise hvordan festningen har vært en sentral arena for den militære, politiske og kulturelle utviklingen som har formet det moderne Norge. Publikum vil på denne måten få en helhetlig opplevelse av nasjonens historie sett gjennom Akershus murer og mennesker. Forankringen i det autentiske festningsmiljøet gjør at fortellingen om forsvar, stat og samfunn kan formidles der historien faktisk fant sted.

Disse tre museumsprosjektene vil stå i sentrum for den langsiktige videreutviklingen av Forsvarshistorisk museum. Organisasjonen – med høy faglig kompetanse, organisatorisk fleksibilitet og tydelige strategiske mål – er godt posisjonert til å realisere nødvendig fornyelse og videreutvikling av nasjonens krigs- og militærhistoriske kulturarv.

■ Cybertekniker-elever på omvisning ved Forsvarsmuseet, der gjenstander, historier og refleksjon rundt krig og konflikt gir faglig og verdimeessig ballast – et eksempel på hvor viktig det er at Forsvaret aktivt bruker museet som læringsarena og historisk kompass for nye generasjoner soldater. FOTO: Anette Ask / Forsvaret

■ Ordener og medaljer som har tilhørt generalløytnant og forsvarssjef Otto Ruge – blant annet utmerkelser som St. Olavs Orden og utenlandske ordener som hedrer hans innsats i 1940-felttoget og under andre verdenskrig. FOTO: OiOiOi

Faglig fornyelse – Forsvarshistorisk museum som nasjonalt nav

Som nasjonalt faglig nav skal museet lede arbeidet med å fornye og modernisere hvordan forsvars- og krigshistorie formidles i Norge. Gjennom et formelt museumsnettverk, faglige seminarer, publikasjoner og veiledning skal vi styrke kompetansen på tvers av over 60 norske museer.

Dette nettverket skal bidra til at historieskrivningen er sannferdig, nyansert og samfunnsrelevant. Gjennom det første seminaret på Forsvarsmuseet i mars 2026 starter vi et systematisk arbeid med å løfte faglig standard og skape samarbeid omkring de mest krevende spørsmålene.

Disse spørsmålene er ikke bare museale – de er samfunnsmessige. Og Forsvarshistorisk museum skal være en tydelig aktør i debatten.

Tillegg til årsrapport

5	Personell	68
5	Likestilling og diskriminering	69
5	Effektiv drift	70
5	Lønnsutvikling og pensjon	72
5	Forbedring og effektivisering	72
5	Virksomhetsregnskap	72
5	Økt innovasjonsevne	74
5	FN-bærekraftsmål	75
5	Tilskuddsordninger	76

Personell

I oppstartsåret har vi arbeidet målrettet med å få på plass interne rutiner og retningslinjer på personalområdet, maler for rekrutteringsarbeid og medarbeideroppfølging. Det er utviklet overordnede planer som for eksempel personalpolitisk plan og mangfoldspan. Det har vært gode prosesser bestående av partssammensatte grupper.

Det har vært en betydelig rekruttering i løpet av 2025 og opprettelse av nye stillinger som følge av at museet ble etablert som egen etat. Det har vært stor interesse for de ut-

lyste stillingene og vi har kunnet tilsette kandidater med høy kompetanse tilpasset kompleksiteten og ansvaret i oppgavene. Samtidig har antallet pensjonistkontrakter blitt betydelig redusert og erstattet med faste stillinger. Totalt har virksomheten brukt 8574 timer på pensjonistaktivitet fordelt på 31 personer. Hovedsakelig har pensjonistene vært benyttet til prosjektbasert arbeid.

Virksomheten har en meget god kjønnsbalanse blant ansatte. Se tabell E for utdypende tall. Tabellen omfatter gjennomsnittlig fastlønn.

Stillingstittel	Antall	Kvinner	Menn	Lønn kvinner (i kr)	Lønn menn (i kr)	Kvinnens andel av menns lønn (i prosent)
Totalt i virksomheten	123	59	64	662 397	691 675	96 %
Kategori 1	6	2	4	1 265 000	1 237 450	102 %
Kategori 2	12	6	6	928 475	935 586	99 %
Kategori 3	38	16	22	745 235	744 201	100 %
Kategori 4	67	35	32	544 481	541 608	101 %

Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 4
Direktør	Seksjonssjef	Seniorrådgiver	Seniorkonsulent
Avdelingsdirektør	Økonomisjef	Rådgiver	Driftstekniker
1521 Oberstløytnant	Personalsjef	Forsker	Førstekonsulent
	1558 major/or.kaptein II	Hovedbibliotekar	Konsulent
	Spesialrådgiver	Spesialbibliotekar	
		Førsteamanuensis	
		Driftsleder	
		1519 kapt/rittm/kap.løyt	

Tabell E: Kjønnfordeling lønn og stilling i antall og prosent

Forsvarshistorisk museum har ikke hatt lærlinger i 2025. Det er kun 4 militært ansatte, alle menn, der 1 person er OR og 3 personer er OF.

Foruten én varslingssak er det ikke rapportert om mobbing eller seksuell trakassering i linjen. Det er heller ingen anmeldelser eller refselsler i løpet av oppstartsåret.

Likestilling og diskriminering

Virksomheten har i 2025 gjennomført et grundig og partssammensatt arbeid med likestilling og forebygging av diskriminering. Arbeidet har vært forankret i medbestemmelsesapparatet og gjennomført i samarbeid mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte. Gruppen har både arbeidet med å etablere en felles forståelse av ønsket organisasjonskultur og identifisert konkrete tiltak for å styrke likestilling og hindre diskriminering. Det er lagt vekt på å omforenes om felles prinsipper for inkludering, respekt og likebehandling. Planen resulterte i konkrete mål og tiltak der ulike avdelinger og funksjoner fikk delegert et tydelig ansvar.

Som del av arbeidet er diskrimineringsgrunnlagene i Likestillings- og diskrimineringsloven

gjennomgått og drøftet av arbeidsgruppen. Tilsvarende er relevante bestemmelser i Arbeidsmiljøloven vurdert, herunder arbeidsgivers plikt til å forebygge trakassering og sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Arbeidet resulterte i en mangfoldsplan og tiltakene følges opp gjennom virksomhetens ordinære styrings- og HMS-system.

I alle rekrutteringsprosesser har minimum 1 kvalifisert kandidat som har merket av for hensyn (innvandrerbakgrunn, funksjonsnedsettelse, fravær arbeid, utdanning eller opplæring) vært invitert til intervju.

Forsvarshistorisk museum har iverksatt arbeid relatert til aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP) rapporten, og vil gi utfyllende rapportering i forbindelse med årsrapporten for 2026.

Skarpskyting med norsk Leopard 2-stridsvogn under øvelse – 120 mm-kanonen sender av gårde et prosjektil mens vogna demonstrerer den ildkraften som utgjør kjernen i Hærens tunge landstridskapasitet. FOTO: Forsvaret

Effektiv drift

Det vises til tabell A i Kapittel 2 for rapportering på hovedtall.

I arbeidet med utvikling av virksomheten har vi hatt fokus på effektivitet, både i forhold til formålseffektivitet og ressurseffektivitet.

Formålseffektivitet kan best beskrives som å identifisere, prioritere og iverksette de aktivitetene som er mest effektive for å produsere leveranser som tilfredsstiller instruksens og tildelingsbrevets krav til ønskede bruker- og samfunnseffekter. Formålseffektivitet er det mest grunnleggende effektivitetsmålet. Det er også det mest krevende å måle fordi graden av formålseffektivitet først viser seg gjennom virksomhetens faktiske måloppnåelse. Graden av måloppnåelse i virksomhetens første driftsår gir indikasjoner på en forholdsvis høy formålseffektivitet. Dette er et effektivitetsmål vi vil følge nøye med på når virksomhetens nye mål- og strategiplan settes ut i livet fra 2026.

Ressurseffektivitet handler i prinsippet om å gjennomføre de aktivitetene vi har prioritert med lavest mulig ressursbruk.

For å evaluere vår egen ressurseffektivitet har vi i 2025 valgt å sammenligne våre egne resultater opp imot gjennomsnittet av de 61 museene i det nasjonale museumsnettverket under KUD og opp mot enkelte andre, store norske museer. Fordi det ennå ikke finnes tilgjengelig statistikk for sammenlignbare museer i 2025, har vi valgt å måle opp imot andre museers 2024-tall.

I tildelingsbrevet er det beskrevet to styringsparametere for ressurseffektivitet;

- Antall årlig besøkende pr. årsverk Dette måltallet illustrerer vår effektivitet i for-

hold til møtet med publikum. I 2025 tok vi imot 5.592 besøkende for hvert årsverk. Sammenlignbare gjennomsnittstall for museene i det nasjonale museumsnettverket i 2024 var 2.240 besøkende pr. årsverk. Sammenligningen viser at vi i 2025 tok imot 2,5 ganger så mange besøkende pr. årsverk.

- Driftskostnader pr. årlig besøkende Dette måltallet illustrerer hvilke kostnader som nedlegges for å møte hver enkelt av våre besøkende. I 2025 utgjorde våre driftskostnader 390 kroner for hver besøkende. Sammenlignbare gjennomsnittstall for museene i det nasjonale museumsnettverket i 2024 var 749 kroner for hver besøkende. Sammenligningen viser at vårt driftskostnadsnivå ligger på nær halvparten.

Slike sammenligninger med andre norske museer må tolkes med forsiktighet, bl.a. fordi de ikke sier noe om kvaliteten på tilbudet som formidles til publikum. Sammenligningene gir likevel gode indikasjoner på at driften av Forsvarshistorisk museum har vært ressurseffektiv i 2025.

Egeninntjeningen i Forsvarshistorisk museum har utviklet seg positivt i 2025. Dette gjelder særlig utvikling i billettinntekter som både kan tilskrives gjennomførte økninger i billettpriser og den gledelige økningen i antallet besøkende gjennom året. Egeninntjeningen på 11,6 % ligger likevel langt bak egeninntjeningen i museene i det nasjonale museumsnettverket som i gjennomsnitt utgjorde 24,6 % i 2024. Forskjellen skyldes for en stor del at Forsvarshistorisk museum så langt ikke mottar gaver eller sponsorinntekter av betydning. Her ligger sannsynligvis et stort uutnyttet inntekspotensial som kan tas i bruk for å akselerere museumsvirksomhetens videre utvikling i tråd med Prop 1S (2024–2025).

■ Flintålpistoler fra 1700- og 1800-tallet i Forsvarshistorisk museums samlinger – del av en omfattende våpensamling som dokumenterer utviklingen fra håndladde militærpistoler til moderne skytevåpen. FOTO: Thomas Johannessen

Lønnsutvikling og pensjon

2025 er virksomhetens første driftsår, og det er ved rapportering for dette første driftsåret ikke mulig å vise lønnsvekst og endring i pensjonspremie brutt ned på ulike vekstfaktorer.

Forbedring og effektivisering

Som ny etat har Forsvarshistorisk museum behov for å organisere og iverksette en lang rekke prosesser med formål om å styrke forbedring og effektivisering. Dette gjelder eksempelvis på områder som strategisk planlegging, organisasjonsutvikling, HR, IKT, økonomistyring, kvalitetsledelse, internkontroll, sikkerhet, innkjøp og på alle museumsfaglige områder som samlingsforvaltning, forskning og formidling. Prosesser som er gjennomført i 2025 vil tjene som utgangspunkt for videre utvikling og som referansenivå når forbedring og effektivisering skal evalueres i årene som kommer.

Virksomhetsregnskap

Forsvarshistorisk museum hadde i 2025 76 utførte årsverk, beregnet etter prinsippene i Statens personalhåndbok PM-2019-13. Dette inkluderer alle lønnede årsverk i både faste og midlertidige stillinger, men ikke pensjoniststillinger.

Virksomhetens åpningsbalanse inneholdt ikke et regnskapsmessig varelager, ettersom varekjøp til museumsbutikkene tidligere ble løpende kostnadsført i Forsvarets regnskap.

I tråd med SRS 12 Beholdninger av varer og driftsmateriell er prinsippet for føring av varekostnad endret, slik at varekostnad i regnskapet skal tilsvare det faktiske forbruket i perioden. Ukurante varer ble avhendet før varetelling og beholdningen inneholder derfor ikke ukurante varer per 31.12.2025.

For ytterligere opplysninger om virksomhetsregnskapet vises til kapittel 6.

■ Konservator ved Forsvarshistorisk museum arbeider med gjenstandssamlingen – nitidig konservering som sikrer at alt fra medaljer til uniformer og dokumenter bevares for framtidige generasjoner. FOTO: OiOiOi

Økt innovasjonsevne

I kapittel 5, Vurdering av fremtidsutsikter, omtales innovasjonsarbeid på tvers av fire sentrale områder: Forskning, Forvaltning, Formidling og Fornyning av museumslandskapet.

Virksomheten er etablert som en ny etat under FD med mål om sikre faglig uavhengighet og å drifte virksomheten på en moderne, profesjonell og fremtidsrettet måte. 2025 har i stor grad handlet om å utvikle og forankre administrative systemer og rutiner som sikrer at organisasjonen driver i henhold til førende reglementer i statsforvaltningen og legge grunnlaget for videre utvikling og innovasjon.

Samtidig har organisasjonen gjort et betydelig arbeid med hensyn til å implementere en ny organisasjonsmodell med mål om sterkere og mer robuste fagmiljøer og en helhetlig, landsdekkende ledelse. Dette har resultert i økt samarbeid på tvers av geografiske lokasjoner og fagområder. Som eksempel kan det trekkes frem at fagavdelingene innenfor samling, formidling og

forskning har et utstrakt samarbeid som tilrettelegger for å se forsvarlig samlingsforvaltning i sammenheng med kunnskapsproduksjon og utvikling av eksisterende og nye utstillinger.

En viktig del av virksomhetens innovasjon i 2025 er den målrettede satsningen på å skape synlighet for museet på sosiale medier. Med 11 millioner visninger i løpet av året har vi lagt grunnlaget for et videre målrettet arbeid med å synliggjøre museet for etablerte og nye målgrupper.

Forsvarshistorisk museum har utviklet en første utgave av en strategiplan for 2026–2029 med strategiske grep og identifiserte aktiviteter for perioden 2026–2027. Samlingsforvaltningen representerer en særlig utfordring som krever innovative løsninger for å begrense skader på samlingen. Pågående aktiviteter og plan for å møte disse utfordringene er adressert i planverket.

Et arbeid med en betydelig satsning på å utvikle butikkonseptene på alle museenes lokasjoner er påbegynt i 2025 og vil utvikles videre.

■ Fremtidens museumsopplevelse – et KI-generert bilde som viser hvordan hologrammer, VR og interaktive bord kan gi publikum nye måter å utforske militærhistorien på.

FNs bærekraftsmål

Virksomheten har en helhetlig tilnærming til bærekraft som understøtter både FNs bærekraftsmål og Forsvarssektorens egne strategier. Museet er bevisst sitt samfunnsoppdrag og utvikler virksomheten i tråd med mål og forventninger om sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft.

Sosial bærekraft:

Likestilling og inkludering

Forsvarshistorisk museum fremmer likestilling ved å se på muligheter som belyser kvinners historiske rolle og bidrag innen forsvaret. Museet fokuserer spesielt på å anerkjenne kvinnelige veteraners innsats og skape bevissthet om deres viktighet i norsk forsvarshistorie. Dette støtter opp under FNs bærekraftsmål om likestilling (mål 5) og mindre ulikhet (mål 10), og er i tråd med sektormålene om et inkluderende og mangfoldig Forsvar.

Tilgjengelighet og inkluderende miljøer

Museet arbeider kontinuerlig med å forbedre tilgjengelighet og sikre at våre lokaler er tilrettelagt for alle besøkende. Dette inkluderer ramper, heiser og spesialutformede utstillinger som er tilgjengelige for personer med funksjonsnedsettelse. Universell utforming skal gjøre museet til et trygt og inkluderende møtested for hele befolkningen.

Klima- og miljømessig bærekraft:

Energieffektive løsninger

Virksomheten har installert energisparende teknologier i museets fasiliteter, som LED-lys for å redusere energiforbruket. Tiltakene er viktige bidrag til reduksjon av klimagassutslipp og en grønnere drift, i tråd med Forsvarssektorens klima- og miljøstrategi og bærekraftsmål 7, 12 og 13.

Avfallsreduksjon og materialbruk

Museet prioriterer bruk av bærekraftige materialer i design av utstillinger og trykksaker, og har iverksatt tiltak for å minimere avfall og resirkulere så mye som mulig.

Transport og mobilitet

Overgangen til elektriske kjøretøy for administrativ bruk vurderes som et steg mot mer miljøvennlig transport når kjøretøyparken skal skiftes ut.

Risikoanalyse:

Ressursbegrensninger

En av virksomhetens største utfordringer er tilstrekkelige ressurser til å implementere omfattende bærekraftige løsninger. Dette kan begrense museets evne til å oppnå full bærekraftig omstilling, men løses gradvis gjennom prioritering av tiltak med høy kost-nytte-verdi.

Klimarisiko for samlinger

Klimaendringer utgjør en trussel mot samlingene. Museet har identifisert behovet for bevaringsplaner som kan beskytte utsatte gjenstander fra potensielle skader som følge av økt fuktighet og temperaturendringer.

Tilskuddsordninger

Årsrapport for tilskuddsordningen for Historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig, kapittel 1720, post 71

Forsvarshistorisk museum overtok forvaltningen av tilskuddsordningen for Historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig fra og med 2022. Denne årsrapporten gir en samlet oversikt over Forsvarets utbetalinger til tilskuddsordningen for Historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig i 2025.

Tilskuddsordningen for Historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig har to søknadsrunder pr. år, 1. mars og 1. september. Disponible midler for 2025 var 2 575 000 kr. Av de tilgjengelige midlene ble 300 000 kr. satt av til støtteordningen administrert av Norges Hjemmefrontmuseum. Denne ordningen støttet tre søkere med 265 000 kr. De resterende midlene fra Norges Hjemmefrontmuseum ble så benyttet

på Forsvarshistorisk museums siste søknadsrunde 1. september 2025.

I 2025 mottok Forsvarshistorisk museum totalt 89 søknader, og det ble søkt om totalt 13 883 316 kr. Av disse ble 63 søknader innvilget, og 2 309 580 kr. ble fordelt på 61 forskjellige mottakere. 26 søknader ble avslått. Rest av disponibelt beløp for 2025 er 420 kr.

De innkomne søknadene fordelte seg på de to søknadsrundene slik:

- *Søknadsrunde 1. mars:* 51 søknader, og det ble søkt om 9 016 076 kr. Av disse ble 32 søknader innvilget, og 1 120 000 kr. ble fordelt på 32 forskjellige mottakere. 19 søknader ble avslått.
- *Søknadsrunde 1. september:* 38 søknader, og det ble søkt om 4 867 240 kr. Av disse ble 31 søknader innvilget, og 1 189 580 kr. ble fordelt på 30 forskjellige mottakere. 7 søknader ble avslått.

Søknadsrunde 1. mars 2025

Nr. tilskuddsmottaker	Tema	Bevilget beløp
1. Roar Nettland Ebbesen	<i>Bokprosjekt</i> – Krigsseiler og Kommandosoldat	30 000
2. Polentur 2025 Lyngmyr Skole	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Polentur med Aktive Fredsreiser 2025	30 000
3. Minnekultur Blodveien	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Arrangement Botn 8.mai med besøk av etterlatte fanger fra Serbia og Bosnia	20 000
4. Gestapomuseets forening	<i>Bokprosjekt</i> – «Livet som ung soldat»	30 000
5. Kongsvinger–Vinger Historielag	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Kongsvinger under krigen	30 000
6. Andreas Rundereim	<i>Bokprosjekt</i> – Bok om innsatsen til øyfolket på øya Silde under andre verdenskrig	30 000
7. Arendal og omegn krigshistoriske forening	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Utstillinger om krigsseilerne og Milorg, lokal motstand mot nazi-okkupasjonen	30 000
8. X Marks the spot	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Prosjekt M/V Mim	30 000
9. Lokalhistorikeren Kjell Arne Bakke	<i>Bokprosjekt</i> – Bokutgivelse «Døler i krig»	30 000
10. Media Sync AS	<i>Filmprosjekt</i> – Bak fiendens rygg – Milorg i Agder 1943–45	30 000
11. Sognlaget Stordabuen	<i>Bokprosjekt</i> – Raidet mot Stordø kisgruber	30 000
12. Vivian Midttveit	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Turnering med formidling av historien om hevnaksjonen på Televåg under andre verdenskrig	30 000
13. Lødingen 1940–45	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Bygging av modell av den sovjetiske fangeleiren som var på Nes i Lødingen Kommune	30 000
14. Vernelaget MB Snøgg	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Restaurering av krigsminnet M/B Snøgg	30 000
15. Måselv historielag	<i>Byster, bauta, minneplater</i> – Installasjon med minnetavle ved krigsgravplass på Rustahøgda	20 000
16. Fellesrådet for historielagene i Oslo	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Norsk-svensk 80års markering av frigjøringen av Norge 1945	40 000
17. Vestvågøy historielag	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Formidling om krigsfangeleir på Ostad vestvågøy	30 000
18. FAU Morellbakken skole	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Besøk av minnesteder i Rjukan	30 000
19. Åmot og Omegn Forsvarsforening	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Restaurering og flytting av Serberhuset fra Østre Åra til Bygdemuseet i Nordre Osen krigsminnet M/B Snøgg	30 000
20. Norwegian Spitfire Foundation	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Støtte til drivstoff til fire eller seks veteranfly til overflyving over Akershus festning	50 000
21. Vest Agder museet IKS	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Markering av 80-års jubileet med norske veteranfartøy	150 000
22. Multiguri	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Utstilling «Tidsvitnene i Nord»	40 000
23. Stiftelsen Narviksenteret	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Formidlingsprosjekt om Norges Røde Kors og andre verdenskrig	40 000
24. Museum Nord avd 3, Andøymuseet	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Utvikling av Rishøyhamn Bygdetun - utstilling om operasjoner på Svalbard under 2. verdenskrig	30 000
25. Serbisk Kulturförening i Buskerud Car Lazar	<i>Formidlingsprosjekt</i> – «lys i mørketiden» konsert	30 000
26. FAU Majorstuen Skole	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Klassetur i 10. klasse til Krakow for å lære om 2. verdenskrig/ holocaust, 14–17.8.25	30 000
27. Ulvik Sogelag	<i>Filmprosjekt</i> – Ulvik: 25. april 1940. Produksjon av opplysningsfilm for permanent visning i utstillingslokaler	20 000
28. Dovre og Lesja Krigsminnesamling	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Utvikling av krigshistorisk museum på Hinden leir	40 000
29. Stiftelsen Lenken	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Gestapo og barn	40 000
30. Tresfjord Museum	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Markering av 80 årsdagen for frigjøringen	20 000
31. Gudbrandsdalsmusea AS	<i>Byster, bauta, minneplater</i> – Minnestein Milorg/Hjemmefronten	30 000
32. Shybert productions	<i>Filmprosjekt</i> – Djevelens brigade – den norske offiseren Finn Roll	40 000
SUM		1 120 000

Nr. tilskuddsmottaker	Tema	Bevilget beløp
1. Brigadeveteranforbundet	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Kunnskapsprosjektet	40 000
2. YODA Jan Tore Nilsen	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Foredrag om MTB operasjoner under 2. verdenskrig ifm Frigjøringskonvoien 2025	15 000
3. Arbeidsvett AS	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Mot og rettferdighet – hva kan vi lære av norsk motstand under 2. verdenskrig i dagens arbeidsliv og samfunn	40 000
4. Spikkestad Ungdomsskole	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Klasseset med Aktive Fredsreiser	17 580
5. Minnekulturfond Blodveien	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Dokumentasjon av fangehistorie og 8. mai arrangement 2026 Botn krigsgraveplass	40 000
6. Gudbrandsdal Krigsminnesamling	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Samtaler og foredrag høst og vinter 2025/2026 + dagsseminar for alle krigsminnesamlingene i innlandet ila vinteren 2025/2026	40 000
7. Tilpasning av informasjon og veiledningsorganisasjonen - TIVO	<i>Formidlingsprosjekt</i> – 2. verdenskrig for minoriteter	40 000
8. Flekkefjord Brannbilkubb	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Brannvesenet under angrep 1944	40 000
9. Arkivet freds- og menneske-rettighetssenter	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Deportasjonene av tysklandsfangene 1940–45: Historiene vi ikke må miste	50 000
10. SRS Media AS	<i>Filmprosjekt</i> – Tysklandsbrigaden	30 000
11. Møkster Velforening	<i>Byster, bauta, minneplater</i> – Minnesmerke Abolene Møgster	50 000
12. Stiftelsen Tromsø Forsvarsmuseum	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Digital formidling	50 000
13. YODA Jan Tore Nilsen	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Berging av restene av MTB 715 fra 2. verdesnrkig, forberedelse utstilling	40 000
14. Klungset Leir AS	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Infotavler om Klungset Leir	40 000
15. Torås Forts Venner	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Rydding av fredet kulturminne, sti opp til kanonstilling 2 fra snekkerverkstedet	25 000
16. Jon Ole Hokstad	<i>Bokprosjekt</i> – Tynset fritt igjen: Oppgjørets time	10 000
17. Steinkaret Scene AS	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Fortellingen om gjenreisningen av Steinkjer	50 000
18. Trygg Forlag	<i>Bokprosjekt</i> – Utgivelse av boken «Svik – sannheten var krigens første offer» i Østerrike	30 000
19. Minnesmerkekomiteen Nesodden	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Besøk av skoleklasser. Formidlingshefte	35 000
20. Stiftlesen KNM Narvik	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Mineleggeren Tyr	50 000
21. Radio Nord Norge	<i>Formidlingsprosjekt</i> – De oversjøiske arktiske garnisonene	25 000
22. Gestapomuseets forening	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Englen fra Ravensbruck	50 000
23. Ørkedalsspelet	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Ørkedalsspelet – Til den det måtte angå	50 000
24. Melbye Illustrations	<i>Filmprosjekt</i> – Den Norske legen i Auschwitz	17 000
25. Stiftelsen Krigsminnet Leirbukthula	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Unikt krigsminne og formidlingsarena	30 000
26. Stiftelsen Lenken	<i>Formidlingsprosjekt</i> – På krigsstien i Vestland	50 000
27. JBO-Prosjektledelse	<i>Filmprosjekt</i> – Film om flystyrten i Brunlanes 21.4.1945	50 000
28. Fellesskap i Fokus	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Brobygging gjennom historie – Andre verdenskrig for Sudeanere og Eritreere	50 000
29. Moan Tekst, Foto og Video	<i>Bokprosjekt</i> - Boka Heltene frå leksvik - i skuggen av Hitlers Drontheim	30 000
30. Stiftinga Fjell Festning	<i>Formidlingsprosjekt</i> – Ny utstilling for lokale Linge offiserer	40 000
31. Veteranhuset Møre	<i>Byster, bauta, minneplater</i> – Snubleplate for motstandskvinnene	65 000
SUM		1189 580

Tilskuddsordningen er ment som et lavterskeltilbud for mindre prosjekter som har behov for delfinansiering. I tillegg til den økonomiske støtten gir tildelingene prosjektene anerkjennelse for det engasjementet og den innsatsen som legges ned for å bringe frem ny kunnskap om og anerkjennelse av innsatsen for Norge under andre verdenskrig.

Typiske søknader handler om opprettelse av minnesteder, bautaer, trykking og distribusjon av bøker, filmer, foredrag, seminarer eller andre typer markeringer, ofte med ungdom som den primære målgruppen. Det tildeles ikke tilskudd til akademisk forskning, museumsdrift eller rehabilitering av bygninger eller drift av utrangert materiell.

Forsvarshistorisk museum vurderer måloppnåelsen for tilskuddsordningene som god. Antall søknader antyder at ordningen er godt kjent. Med få unntak er alle søknadene også godt innenfor ordningens formål, noe som også indikerer at søkerne er godt kjent med ordningens hensikt og innretning.

I skrivende stund vurderer museet å utvide tilskuddsordningen slik at den også dekker historie- og minnekulturprosjekter knyttet til hele Norges krigs- og militærhistorie, ikke bare okkupasjonshistorien. Virksomheten arbeider også for å utvide tilskuddsordningens rammer slik at det også kan søkes om midler til å støtte kunnskapsutvikling, forskning og akademisk arbeid, i tillegg til historie- og minnekulturprosjekter.

■ Hovedporten til konsentrasjonsleiren Auschwitz I i det okkuperte Polen, med den beryktede og løgnaktige parolen «Arbeit macht frei» – i dag en del av Auschwitz-Birkenau statsminnesmerke og museum til minne om ofrene for Holocaust. FOTO: Wikipedia

A	Ledelseskommentar til årsregnskap	82
B	Kontantregnskap	84
C	Virksomhedsregnskap	90

A) Ledelseskommentar til årsregnskapet

Formål

Forsvarshistorisk museum ble etablert 1. januar 2025, og regnskapet for 2025 dekker virksomhetens første driftsår. Museet formidler Norges forsvars-, militær-, krigs- og etterkrigshistorie og den militære kulturarv og tradisjon. Museet skal, gjennom forskningsbasert kunnskap, bidra til en opplyst debatt omkring krig og konflikt, fred og demokrati. Virksomheten består av syv museer spredt rundt i landet; Forsvarsmuseet (Oslo), Norges Hjemmefrontmuseum (Oslo), Oscarsborg festningsmuseum (Drøbak), Marinemuseet (Horten), Bergenhus festningsmuseum (Bergen), Rustkammeret (Trondheim) og Luftforsvarsmuseet (Bodø). I tillegg er forvaltningen av Akershus Slott (Oslo), Besøkssenteret Akershus festning (Oslo) og visningsmagasinet Flysamlingen (Gardermoen) underlagt Forsvarshistorisk museum.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til Bestemmelser i økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Forsvarsdepartementet. Årsregnskapet gir et dekkende bilde av Forsvarshistorisk museums disponiblebevilgninger,regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

Forsvarshistorisk museum har i 2025 disponert bevilgninger på kapittel 1730 post 01 på 178,8 mill. kroner, og hatt et samlet inntektskrav på kapittel 4730 post 01 på 18,5 mill. kroner.

Rapporterte utgifter til drift og investeringer formuseetsummertesegtil 169,0 mill.kroner. De største postene er utbetalinger til lønn og sosiale utgifter som utgjør 74,5 mill. kroner,- samt husleie og drift av eiendomsmassen virksomheten leier, som utgjør 51,3 mill. kroner.

2025 var Forsvarshistorisk museums første driftsår, og året var preget av usikkerhet knyttet til både kostnads- og inntektssiden. Det ble derfor lagt særlig vekt på å etablere nødvendig oversikt og sikre en forsvarlig forvaltning samt tilfredsstillende økonomistyring. Som ledd i dette ble det innført strenge budsjettfullmakter, og det ble utvist tilbakeholdenhet i disponeringen av tildelte midler.

Kontantregnskapet viser et samlet mindreforbruk på kapittel 1730 post 01 på 9,8 mill. kroner. Det søkes om overføring av 8,9 mill. kroner til 2026, tilsvarende begrensningen på 5 % av årets bevilgning.

Forsvarshistorisk museum har utlyst og tildelt 2,6 mill. kroner i tilskuddsmidler på kapittel 1730 post 71. Midlene er fordelt etter søknad til de to tilskuddsordningene museet forvalter: Tilskudd til historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig, samt Norges Hjemmefrontmuseums støtte til faglitteratur om norsk forsvars- og okkupasjonshistorie.

Da 2025 er Forsvarshistorisk museums første driftsår, er det ikke noe sammenligningsgrunnlag for virksomhetsregnskapet. Virksomhetens åpningsbalanse er overført fra Forsvaret i tråd med kontinuitetsprinsippet, dvs. at verdiene er videreført i museets balanse til samme verdi som de er tatt ut av Forsvarets balanse.

I Forsvarets regnskap har kjøp av varer for videresalg i museumsbutikkene blitt løpende kostnadsført, og åpningsbalansen inneholdt derfor ikke et regnskapsmessig varelager. Forsvarshistorisk museum har, i tråd med SRS 12 Beholdninger av varer og driftsmateriell, endret prinsipp for føring av varekostnad, slik at varekostnad i regnskapet skal tilsvare det faktiske forbruket i perioden. Oppbygging av et regnskapsmessig varelager ved årets slutt medfører en negativ varekostnad i 2025. Se for øvrig kommentarer i note 8.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Forsvarshistorisk museum. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato, men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2026. Beretningen vil bli publisert på museets nettsider så snart dokumentet er offentlig.

Erling Kjærnes,
Direktør Forsvarshistorisk museum

Oslo, 14. mars 2026

■ Direktøren for Forsvarshistorisk museum blant blankvåpenmagasinene på Akershus festning – etatens ansvarsområde omfatter forvaltning og formidling av Forsvarets store samlinger av gjenstander og historier. FOTO: Thomas Johannessen

B) Kontantregnskap. Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (bestemmelsene). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2025 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen «Samlet tildeling» viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for «Samlet tildeling», men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for «Regnskap».

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for «Samlet tildeling», men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for «Regnskap». De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke rapportert som en inntekt til statsregnskapet og derfor ikke vist som inntekt i artskontorrapporteringen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2025

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling for 2025	Regnskap per 31.12.2025	Merutgift (-) og mindreutgift
1730	Forsvarshistorisk museum	01	Driftsutgifter	A, B	178 757 000	168 963 331	9 793 669
1730	Forsvarshistorisk museum	71	Overføring til andre, kan overføres	A, B	2 575 000	2 574 580	420
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Nettoordning for MVA i staten		0	5 674 044	
Sum utgiftsført					181 332 000	177 211 956	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling for 2025*	Regnskap per 31.12.2025	Merinntekt og mindreinntekt(-)
4730	Forsvarshistorisk museum museum	01	Driftsinntekter	B	18 500 000	18 878 295	378 295
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift		0	9 252 091	
Sum utgiftsført					18 500 000	28 130 386	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					149 081 570		
Kapitalkontoer							
60096201	Norges Bank KK/innbetalinger					24 025 026	
60096202	Norges Bank KK/utbetalinger					-171 133 212	
717054	Endring i mellomværende med statskassen					-1 973 384	
Sum rapportert						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet							
Konto	Tekst				31.12.2025	1.1.2025	Endring
717054	Mellomværende med statskassen				-1 955 684	17 700	-1 973 384

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
173001		178 757 000	178 757 000
173071		2 575 000	2 575 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Mer-utgift(-)/mindre-utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastings-fullmakter(-)	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastings-fullmakter	Merinntekter/mindreinntekter(-) iht. merinntekts-fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Inn-sparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp*	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten **
173001/473001		9 793 669		9 793 669	378 295			10 171 964	8 937 850	8 937 850
173071	«kan overføres»	420		420				420	2 575 000	420

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5 % av årets bevilgning på driftspostene 01–29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se årlig rundskriv R-2 for mer informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

**Se årlig rundskriv R-2 for mer informasjon om mulig overførbart beløp.

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2025

	31.12.2025	31.12.2024
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	61 750	0
Salgs- og leieinnbetalinger	18 816 545	0
Andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	18 878 295	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	74 464 821	0
Andre utbetalinger til drift	83 426 319	0
Sum utbetalinger til drift	157 891 140	0
Netto rapporterte driftsutgifter	139 012 845	0
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum investerings- og finansinntekter	0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	11 072 157	0
Utbetaling av finansutgifter	34	0
Sum investerings- og finansutgifter	11 072 191	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	11 072 191	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	2 574 580	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	2 574 580	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	9 252 091	0
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	5 674 044	0
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler	-3 578 047	0
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	149 081 570	0
Oversikt over mellomværende med statskassen		
	31.12.2025	31.12.2024
Eiendeler og gjeld		
Fordringer på ansatte	13 876	0
Kontanter	60 653	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-2 880 546	0
Skyldige offentlige avgifter	-115 103	0
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse	931 387	0
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m.)	18 943	0
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger	15 105	0
Sum mellomværende med statskassen	-1 955 684	0

■ Rosevinduet i Olav Vs sal på Akershus slott – glassmaleri utformet av Emanuel Vigeland rundt 1920, i dag restaurert etter krigsskader og igjen et lysende blikkfang i festningens kongelige sal. FOTO: OiOiOi

C) Virksomhetsregnskap

Prinsippnote til virksomhetsregnskapet

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Åpningsbalanse

Ved utarbeidelse av åpningsbalansen er eiendeler og gjeld overført fra Forsvaret i tråd med kontinuitetsprinsippet, til den verdi de var verdsatt til i Forsvarets balanse.

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet hvor overføring av risiko og kontroll er overført til kjøper. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Dette innebærer at inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i takt med at aktivitetene som finansieres av disse inntektene utføres, det vil si i samme periode som kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Bruttobudsjetterte virksomheter har en forenklet praktisering av prinsippet om motsatt sammenstilling ved at inntekt fra bevilgninger beregnes som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i samme periode som aktivitetene er gjennomført og ressursene er forbrukt.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK).

Virksomheten resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Fra 2022 har SPK lagt om pensjonspremie-modellen for statlige virksomheter. Fra 1. januar 2022 betaler virksomheten en virksomhetsspesifikk hendelsesbasert arbeidsgiverandel som del av pensjonspremien. At premien er virksomhetsspesifikk, betyr at den beregnes ut fra den enkelte virksomhets forhold, ikke for grupper av virksomheter samlet. At den er hendelsesbasert, betyr at den tar hensyn til de faktiske hendelser i medlemsbestanden i virksomheten, slik at premiereserven er ajour i forhold til medlemmets opptjening. Medlemsandelen på to prosent av lønnsgrunnlaget er uendret.

Leieavtaler

Virksomheten har valgt å benytte forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varige eiendeler menes eiendeler med utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelige eiendeler forstås eiendeler med anskaffelseskost på 50 000 kroner eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved endret anvendelse eller utnyttelse, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Egenutvikling av programvare

Kjøp av bistand til utvikling av programvare er balanseført. Utgifter vedrørende bruk av egne ansatte knyttet til applikasjonsutviklingsfasen ved utvikling av programvare, er balanseført.

Investeringer i aksjer og andeler

Investeringer i aksjer og andeler er balanseført til kostpris på anskaffelsestidspunktet. Investeringer i aksjer og andeler er vurdert til laveste verdi av balanseført verdi og virkelig verdi. Dette gjelder både langsiktige og kortsiktige investeringer. Mottatt utbytte og andre utdelinger er inntektsført som annen finansinntekt.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

■ Tyske Enigma-kodemaskiner på magasin – i dag stille vitner om den avanserte krypteringsteknologien som lå bak store deler av Wehrmachts kommunikasjon under andre verdenskrig. FOTO: FHM

Beholdning av varer og driftsmateriell

Beholdninger omfatter varer for salg og driftsmateriell som benyttes i eller utgjør en integrert del av virksomhetens offentlige tjenesteyting. Innkjøpte varer er verdsatt til anskaffelseskost ved bruk av metoden først inn, først ut (FIFO). Beholdninger av varer er verdsatt til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Beholdninger av driftsmateriell er verdsatt til anskaffelseskost.

I Forsvarets regnskap har kjøp av varer for videresalg i museumsbutikkene blitt løpende kostnadsført, og virksomhetens åpningsbalanse inneholdt derfor ikke et regnskapsmessig varelager. FHM har, i tråd med SRS 12 Beholdninger av varer og driftsmateriell, endret prinsipp for føring av varekostnad, slik at varekostnad i regnskapet skal tilsvare det faktiske forbruket i perioden. Oppbygging av et regnskapsmessig varelager ved årets slutt medfører en negativ varekostnad i 2025.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12. lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld, og fremgår i regnskapslinjen for avregninger i balanseoppstillingen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontiene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontiene inngår i regnskapslinjen avregnet med statskassen.

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten presenteres etter periodisert prinsipp.

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten presenteres etter periodisert prinsipp.

**Statlige rammebetingelser
Selvassurandørprinsippet**

Staten opererer som selvassurandør. Forsvarshistorisk museum leaser biler, noe som medfører forsikringsutgifter til disse. Videre har museet dekket forsikringskostnader til veteranfartøyet M314 Alta, i tråd med samarbeidsavtale mellom tidligere Forsvarets museer og venneforeningen for M314 Alta, inngått i 2021.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Virksomheten tilføres ikke likvider gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

■ Inngangsporten til hovedfortet på Oscarsborg festning i Oslofjorden – i dag et nasjonalt minnesmerke og museum kjent for senkingen av krysseren «Blücher» 9. april 1940. FOTO: OiOiOi

Resultatregnskap

	Note	31.12.2025
Driftsinntekter		
Inntekt fra bevilgninger	1	146 499 591
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	61 750
Salgs- og leieinntekter	1	19 170 975
Sum driftsinntekter		165 732 316
Driftskostnader		
Varekostnader		-225 651
Lønnskostnader	2	81 968 907
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3	643 400
Andre driftskostnader	4	83 345 625
Sum driftskostnader		165 732 282
Driftsresultat		34
Finansinntekter og finanskostnaderskapet		
Finansinntekter	5	0
Finanskostnader	5	34
Sum finanssinntekter og finanskostnader		-34
Resultat av periodens aktiviteter		0
Avregninger og disponeringer		
Sum avregninger og disponeringer		0
Innkretingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Sum innkretingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Tilskudd til andre	7	2 574 580
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		2 574 580
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0

■ Gjenstander fra messa om bord på den tyske krysseren Blücher ligger fortsatt på havets bunn i Drøbaksundet – stille minner om livet om bord på skipet som ble senket av Oscarsborg festning 9. april 1940. FOTO: Hans Petter Holte

Balanse: Eiendeler

	Note	31.12.2025	1.1.2025
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Sum immaterielle eiendeler		0	0
II Varige driftsmidler			
Maskiner og transportmidler	3	6 144 444	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	3	6 811 561	2 517 528
Sum varige driftsmidler		12 956 005	2 517 528
III Finansielle anleggsmidler			
Sum finansielle anleggsmidler		0	0
Sum anleggsmidler		12 956 005	2 517 528
B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	8	1 283 986	0
Sum beholdning av varer og driftsmateriell		1 283 986	0
II Fordringer			
Kundefordringer	9	359 071	0
Andre fordringer	10	417 380	0
Sum fordringer		776 450	0
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	11	0	0
Kontanter og lignende	11	60 653	8 500
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		60 653	8 500
Sum omløpsmidler		2 121 089	8 500
Sum eiendeler drift		15 077 095	2 526 028
IV Fordringer vedrørende innkreivingsvirksomhet og andre overføringer			
Sum fordringer vedr. innkreivingsvirksomhet og andre overføringer		0	0
Sum eiendeler		15 077 095	2 526 028

Balanse: Statens kapital og gjeld

	Note	31.12.2025	1.1.2025
C. Statens kapital			
I Virksomhetskaptal			
Sum virksomhetskaptal		0	0
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	6	-1 855 051	-3 347 032
Sum avregninger		-1 855 051	-3 347 032
Sum statens kapital		-1 855 051	-3 347 032
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelses			
Avsetninger langsiktige forpliktelses		0	0
Sum avsetninger for langsiktige forpliktelses		0	0
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld		0	0
Sum annen langsiktig gjeld		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		192 396	0
Skyldig skattetrekk		2 880 546	0
Skyldige offentlige avgifter		1 733 249	729 517
Avsatte feriepenges		6 951 677	4 152 912
Annen kortsiktig gjeld	12	5 174 277	990 631
Sum kortsiktig gjeld		16 932 145	5 873 060
Sum gjeld		16 932 145	5 873 060
Sum statens kapital og gjeld drift		15 077 095	2 526 028
IV Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer			
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	9	0	0
Sum gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer		0	0
Sum statens kapital og gjeld		15 077 095	2 526 028

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2025
Inntekt fra bevilgninger*	
Inntekt fra bevilgninger	146 499 591
Sum inntekt fra bevilgninger	146 499 591
	* Etter de statlige regnskapsstandardene beregnes inntekt fra bevilgninger for brutto- budsjetterte virksomheter som differansen mellom periodens kostnader og opptjen- te transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.
	For informasjon om mottatte bevilgninger se oppstilling av bevilgningsrapportering.
Inntekt fra tilskudd og overføringer	
Andre tilskudd og overføringer	61 750
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	61 750
Salgs- og leieinntekter	
Salgsinntekt, avgiftspliktig	16 569 661
Salgsinntekt, avgiftsfri	1 185 414
Salgsinntekt, unntatt avgiftsplikt	1 415 900
Sum salgs- og leieinntekter	19 170 975
Sum driftsinntekter	165 732 316

Note 2 Lønnskostnader, årsverk og andre ytelser

	31.12.2025
Lønn	55 841 883
Overtid	1 221 243
Variable tillegg	287 267
Annen lønn*	509 643
Feriepenger	7 174 119
Arbeidsgiveravgift	10 181 236
Pensjonskostnader**	8 636 451
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-3 103 608
Andre ytelser	1 220 674
Sum lønnskostnader	81 968 907
Antall utførte årsverk hittil i år:	76
Lønn og andre ytelser til virksomhetsleder	
Direktør Erling Kjærnes	1 349 938

* Annen lønn er periodiseringer av opptjent fleksitid, påløpte feriedager og overtid/reisetid til avspasering.

** Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2025 14,9 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremie på artskonto 542/pensjonsgrunnlaget i 2025 rapportert til SPK).

Det er ikke inngått avtaler med virksomhetsleder om vederlag ved opphør eller endring av arbeidsforholdet som kan gi vesentlige fremtidige forpliktelser. Det er heller ikke inngått andre særskilte avtaler til fordel for virksomhetsleder.

Note 3 Varige driftsmidler

	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	0	3 945 368	3 945 368
Tilgang i året	6 144 444	4 937 434	11 081 878
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0
Anskaffelseskost	6 144 444	8 882 802	15 027 246
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	1 427 840	1 427 840
Ordinære avskrivninger i året	0	643 400	643 400
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2025	6 144 444	6 811 561	12 956 005
Avskrivningssatser (levetider)	3–15 år lineært	3–15 år lineært	

■ Underjordisk gang ved Akershus festning – en del av nettverket av tunneler og kasematter som bandt sammen kanonstillinger, lager og forsvarsanlegg under borgen. FOTO: OiOiOi

Note 4 Andre driftskostnader

	31.12.2025
Husleie	29 809 825
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	2 814 457
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	21 520 321
Leie maskiner, inventar og lignende	2 963 536
Mindre utstyrsanskaffelser	2 403 230
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	299 628
Kjøp av konsulenttjenester	4 369 957
Kjøp av andre fremmede tjenester	15 080 236
Reiser og diett	1 345 274
Øvrige driftskostnader	2 739 162
Sum andre driftskostnader	83 345 625

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler					
Gjenværende varighet		Type eiendel			
	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	Sum
Varighet inntil 1 år	1 408 384		119 776	24 842	1 553 002
Varighet 1–5 år	753 555		546 868	83 458	1 383 881
Varighet over 5 år		29 809 825			29 809 825
Kostnadsført leiebetaling for perioden	2 161 939	29 809 825	666 644	108 300	32 746 708

Virksomheten leier arealer gjennom Forsvarsbygg, basert på rammeavtale EBA inngått høsten 2024. Avtalen er tidsubestemt og følger gitte retningslinjer ved oppsigelse. Avtalen er dermed plassert i kategorien for varighet over 5 år.

Spesifikasjon av konsulenttjenester	
Internrevisjonstjenester, Forsvarsdepartementet	1 400 000
Juridisk bistand	506 672
Utvikling av programvare, IKT-løsninger og lignende	356 212
Organisasjonsutvikling	619 350
Kommunikasjonsrådgivning, design*	778 404
Andre konsulenttjenester	709 319
Sum konsulenttjenester	4 369 957

* Primært arbeid med design, grafisk profil mv.

Spesifikasjon av andre fremmede tjenester	
Løpende driftsoppgaver, IKT	775 600
Lønns- og regnskapstjenester fra DFØ	1 540 365
Samarbeidsavtale Norsk luftfartssenter, Bodø	6 241 152
Tjenestekjøp og sluttoppgjør fra Forsvaret	5 611 228
Andre fremmede tjenester	911 891
Sum konsulenttjenester	15 080 236

Note 5 Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2025
Finansinntekter	
Sum finansinntekter	0
Finanskostnader	
Valutatap (disagio)	34
Sum finanskostnader	34

Note 6A Avregnet med statskassen

Forklaring til at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen (kongruensavvik)

	31.12.2025	1.1.2025	Endring*
Avregnet med statskassen i balansen	-1 855 051	-3 347 032	1 491 981

Bakgrunnen for at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen for bruttobudsjetterte virksomheter, er at konsernkontoene i Norges Bank inngår som en del av avregnet med statskassen i balansen. I tillegg hensyntas enkelte transaksjoner som ikke er knyttet til virksomhetens drift og transaksjoner som ikke medfører ut - eller innbetaling. Nedenfor vises de ulike postene som er grunnen til at endring i avregnet med statskassen i balansen ikke er lik periodens resultat.

Endring i avregnet med statskassen	
Konsernkontoer i Norges Bank	
Konsernkonto utbetaling	-171 133 212
Konsernkonto innbetaling	24 025 026
Netto trekk konsernkonto	-147 108 186
Innbetalinger og utbetalinger som ikke inngår i virksomheten drift (er gjennomstrømningsposter)	
- Innbetaling innkreivingsvirksomhet og andre overføringer	0
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	2 574 580
Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen	
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991)	146 499 591
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-9 252 091
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	5 803 324
+ Korrigering avsetning feriepenger ved fusjon/fisjon mellom statlige virksomheter (underkonto 1993)	4 772 170
Andre avstemmingsposter	
Spesifikasjon av andre avstemmingsposter	0
Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto	3 289 388
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen	0
Sum endring i avregnet med statskassen*	3 289 388

* Differansen skyldes at åpningsbalansen er lest inn manuelt i regnskapet per 01.01.2025, i stedet for at det er overført fra foregående år.

Note 6B Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2025	31.12.2025	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
Varige driftsmidler	12 956 005	0	12 956 005
Sum	12 956 005	0	12 956 005
Finansielle anleggsmidler			
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	1 283 986	0	1 283 986
Kundefordringer	359 071	0	359 071
Andre fordringer	417 380	13 876	403 503
Bankinnskudd, kontanter og lignende	60 653	60 653	0
Sum	2 121 089	74 529	2 046 560
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-192 396	0	-192 396
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-2 880 546	-3 112 390	231 844
Skyldige offentlige avgifter	-1 733 249	-115 103	-1 618 147
Avsatte feriepenger	-6 951 677	0	-6 951 677
Annen gjeld til ansatte	-1 579 375	0	-1 579 375
Avsatt pensjonspremie til SPK, arbeidsgiverandel	0	1 163 231	-1 163 231
Annen kortsiktig gjeld	-3 594 902	34 048	-3 628 950
Sum	-16 932 145	-2 030 213	-14 901 932
Sum	-1 855 051	-1 955 684	100 634

Mellomværende med statskassen består av kortsiktige fordringer og gjeld som etter økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet (S-rapport). Avregnet med statskassen viser finansieringen av virksomhetens netto eiendeler og gjeld.

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2025
Tilskudd til andre	
Utbetaling av tilskudd til andre	2 574 580
Overføring til fond, forvaltningsorganer og andre statlige regnskaper	0
Annet	0
Sum tilskudd til andre	2 574 580

Note 8 Beholdning av varer og driftsmateriell

	31.12.2025	1.1.2025
Anskaffelseskost		
Innkjøpte varer (ferdigvarer) og driftsmateriell	1 283 986	0
Sum anskaffelseskost	1 283 986	0
Ukurans		
Sum ukurans	0	0
Sum beholdning av varer og driftsmateriell	1 283 986	0

Virksomhetens åpningsbalanse inneholdt ikke et regnskapsmessig varelager, da kjøp av varer for videresalg i museumsbutikkene ble løpende kostnadsført i Forsvarets regnskap. FHM har, i tråd med SRS 12 Beholdninger av varer og driftsmateriell, endret prinsipp for føring av varekostnad, slik at varekostnad i regnskapet skal tilsvare det faktiske forbruket i perioden. Oppbygging av et regnskapsmessig varelager ved årets slutt medfører en negativ varekostnad i 2025. Ukurante varer ble avhendet før varetelling. Det er derfor ingen ukurans i beholdningen.

Note 9 Kundefordringer

	31.12.2025	1.1.2025
Kundefordringer til pålydende	359 071	0
Avsatt til forventet tap (-)	0	0
Sum kundefordringer	359 071	0

En av fanene i Forsvarshistorisk museums omfattende fanesamling – håndmalt og rikt dekorert med kongekronet monogram som vitner om regimentets tilknytning til kongemakten. FOTO: OiOiOi

Note 10 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2025	1.1.2025
Forskuddsbetalt lønn	0	0
Reiseforskudd	13 876	0
Personallån	0	0
Andre fordringer på ansatte	0	0
Forskuddsbetalte leie	85 689	0
Andre forskuddsbetalte kostnader	188 492	0
Andre fordringer	129 323	0
Sum andre kortsiktige fordringer	417 380	0

Note 11 Bankinnskudd, kontanter og lignende

	31.12.2025	1.1.2025
Kontantbeholdninger	60 653	8 500
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	60 653	8 500

Note 12 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2025	1.1.2025
Skyldig lønn	-18 943	0
Annen gjeld til ansatte	1 579 375	990 631
Påløpte kostnader	3 628 950	0
Avstemmingsdifferanser ved rapportering til statsregnskapet	-15 105	0
Sum annen kortsiktig gjeld	5 174 277	990 631